

KOMMUNALBANKEN

ÅRSBERETNING OG REGNSKAP

2002

INNHold

3	Økonomiske hovedtall
4	2002 i hovedtrekk
5	Forord
7	Årsberetning 2002
15	Analytisk tallmateriale
18	Hvorfor er ratingen bankens viktigste eiendel?
21	Offentlige kommunalbanker sikrer billige lån
22	Produkter tilpasset kommunemarkedet
27	Resultatregnskap
28	Balanse
30	Kontantstrømanalyse
32	Regnskapsprinsipper
34	Noter til regnskapet
48	Til generalforsamlingen i Kommunalbanken AS
52	Vedtekter for Kommunalbanken AS
56	Tillitsvalgte
57	Ansatte
58	Ord og uttrykk

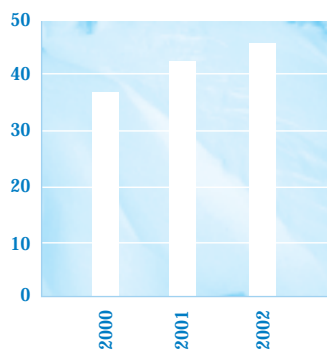

Økonomiske hovedtall

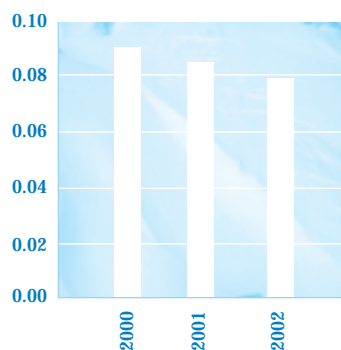
(Mrd. NOK)

	2002	2001	2000	1999	1998
Netto rente- og provisjonsinntekter	132,4	130,1	113,1	102,8	72,1
Kursgevinst/tap	4,2	2,1	-0,5	0,9	0,9
Øvrige driftsinntekter og ekstraord. innt.	0,5	0,4	0,8	1,3	5,4
Personalkostnader og øvrige driftskostn.	43,2	37,5	38,9	32,6	26,2
Resultat før skatt	93,9	95,1	74,5	72,4	52,2
Skatt	26,4	26,7	21,0	0	0
Resultat etter skatt	67,5	68,4	53,5	72,4	52,2
Samlede utlån	45,6	42,4	36,8	30,0	27,1
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	58,2	50,2	38,6	34,8	35,1
Kapitaldekning i %	12,04	11,46	13,74	8,9	9,1
Driftskostnader i % av forvaltningskapital	0,079	0,085	0,09	0,1	0,1

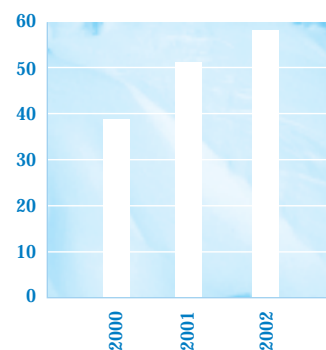
Samlet utlånsvolum 2000-2002

Driftskostnader i prosent av forvaltningskapitalen 2000-2002

Gjennomsnittlig forvaltningskapital 2000-2002

2002 i hovedtrekk

- Fylkeskommunene løste inn lån for over seks milliarder kroner i første halvår i forbindelse med statens overtagelse av sykehusene.
- Japanske myndigheter ga i juni Kommunalbanken godkjenning til å legge ut obligasjonslån rettet mot privatpersoner i Japan, såkalt "Uridashi shelf"-registrering med "sovereign status".
- Kommunalbankens 75-årsjubileum ble markert 30. august med stor jubileumskonferanse, jubileumsforestilling og festmiddag. Arrangementene samlet over 400 deltakere fra inn- og utland – kunder og forbindelser og representanter for forvaltning, storting og regjering.
- Kommunalbanken opprettet en internettbasert kundetjeneste med finansinformasjon i tilnærmet realtid. 75 % av kommunene har knyttet seg til tjenesten.
- Innføringen av nytt IT-system for innlånsvirksomheten ble fullført.
- Kommunenes låneaktivitet tok seg kraftig opp på forsommeren. Alle de store innløsningene var erstattet med nye lån allerede i juni.
- Veksten i låneopptakene fortsatte utover høsten. Lånevolumet økte totalt med 7,3 prosent til 45,6 milliarder kroner i 2002.

Mange kjente navn fra norsk samfunnsliv deltok under markeringen av Kommunalbankens 75 års jubileum.

Lønnsom konkurranse

Sett i forhold til rentenivået betaler norske kommuner nå mindre for sine lån enn noen gang. Forskjellen mellom långivernes innlåns- og utlånspriser er på et rekordlavt nivå. Dette gjør at millioner av kroner som ellers ville ha gått til låneinnbetalinger nå kan benyttes til innbyggernes beste. Rentemarginen som norske kommuner betaler for sine lån er faktisk en av de laveste i hele Europa, ja kanskje den aller laveste.

“Rentemarginen som norske kommuner betaler for sine lån er en av de laveste i hele Europa, ja kanskje den aller laveste”

Hvorfor er det slik? Svaret på det kan gis i ett ord, konkurranse. Markedet er preget av noen få aktører som er i sterk konkurranse med hverandre. Noen lån vinnes av en aktør og noen av en annen. Denne konkurransen er derfor et stort aktivum for kommunene.

Samtidig kan vi konstatere at stadig mer av lånevirkosomheten overfor kommunene blir konsentrert rundt disse få aktørene. Sett fra kommunenes side kan dette gi grunn til bekymring. Det ideelle hadde vært om flere uavhengige aktører kunne ha deltatt i denne konkurransen.

Til tross for ekstraordinære låneinnløsninger fra fylkeskommunene er det med tilfredshet vi kan konstatere at banken kan vise til god utlånsvekst også i 2002. Bankens markedsandeler fortsatte å øke i 2002, og vi tar dette som et uttrykk for at bankens produkter er konkurransedyktige. I Kommunalbanken legger vi vekt på at alle norske kommuner skal ha lik tilgang på gunstige lån. Prisene på våre lån er derfor ikke volumavhengige. På denne måten bidrar banken til at små og mellomstore kommuner får like gode lånevilkår som storkommunene.

Den viktigste faktoren for Kommunalbankens konkurransedyktighet er utvilsomt ratingen fra de internasjonale ratinginstituttene. Med ratingen AAA/Aaa har Kommunalbanken en bedre rating enn noen annen norsk finansinstitusjon. Denne ratingen bidrar til å gi oss innpass på kapitalmarkeder over hele verden, og derved en sikker tilgang til de gunstigste innlånsmidler.

Kommunalbankens rating er basert på den store offentlige eierandelen i banken. Offentlig eierskap i det offentliges egen långiver må derfor trygt kunne karakteriseres som en lønnsom løsning.

Petter Skouen
Adm. direktør

**KOMMUNALBANKENS POSISJON SOM DEN STØRSTE OG VIKTIGSTE LEVERANDØREN AV
KOMMUNALE KREDITTER BLE YTTERLIGERE BEFESTET I 2002.**

Årsberetning 2002

Kommunenes låneopptak i Kommunalbanken fortsatte å øke sterkt i 2002. Volumet av nye låneutbetalinger steg fra 10,7 milliarder kroner i 2001 til rekordhøye 16,0 milliarder kroner, en økning på nesten 50 prosent. Samtidig var innbetalingene på løpende lån mye større enn tidligere. De kom opp i om lag 12,9 milliarder kroner, først og fremst på grunn av ekstraordinære innbetalinger fra fylkene i forbindelse med statens overtagelse av sykehusene.

Sluttsummen av de ekstraordinært høye låneopptakene og innbetalingene ble en økning i bankens utlån på 3,1 milliarder kroner, til 45,6 milliarder kroner. Dette tilsvarer en vekst i de samlede utlånene i forhold til året før på 7,3 prosent. Styret konstaterer at Kommunalbankens posisjon som den største og viktigste leverandøren av kommunale kreditter ble ytterligere befestet i 2002. Markedsposisjonen og bankens lave driftskostnader gjør at alle långivere som vil inn på det store markedet for lån til kommunene må senke sine lånebetingelser ned mot Kommunalbankens nivåer for i det hele tatt å komme inn på markedet. Dermed blir kommunale låntakere som tar opp lån fra andre enn Kommunalbanken også sikret gunstige betingelser.

Kommunalbanken hadde en bokført egenkapital på 765,6 millioner kroner pr. 31.12.2002 etter avsetning for utbytte på 38,5 millioner kroner. Med et lånevolum på over 45 milliarder kroner begynner banken å nærme seg en naturlig kapasitetsgrense for lånevolum i forhold til egenkapital.

ÅRSREGNSKAPET

Årsregnskapet er avgitt med basis i det grunnleggende prinsipp om fortsatt drift. Det er styrets oppfatning at resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter pr. 31. desember 2002 gir en dekkende beskrivelse av bankens finansielle stilling ved årsskiftet.

Kommunalbanken viser en rentenetto på 161,1 millioner kroner og et overskudd etter skatt på 67,4 millioner

kroner. Det er foretatt en korrigerings for feil i regnskapet for 2001 som medfører en belastning mot egenkapitalen på 14,5 millioner kroner pr. 01.01.02. Sammenlignbare tall er endret tilsvarende. Det er kostnadsført 18,9 millioner kroner som garantiprovisjon til staten og 1,7 millioner kroner som beredskapsprovisjon til finansinstitusjoner. Banken har bokført 4,1 millioner kroner i kursgevinster og nettoverdiendringer. Kommunalbanken har meget beskjedne rammer for valuta- og renterisiko, og de samlede kursgevinster ligger innenfor det som må anses normalt innenfor de definerte rammer. Det er videre gjort tiltak i løpet av året for å redusere eksponeringen ytterligere, slik at banken forventer lavere kursgevinster fremover.

Driftsresultatet etter skatt tilsvarer en avkastning på verdivertert egenkapital på 9,15 prosent. Tilsvarende korrigererte tall for 2001 var 9,70 prosent. I forhold til det av staten fastsatte måltall for egenkapitalavkastning på 9,38 prosent etter skatt for 2001 og 2002 har banken kunnet imøtekomme disse forventninger.

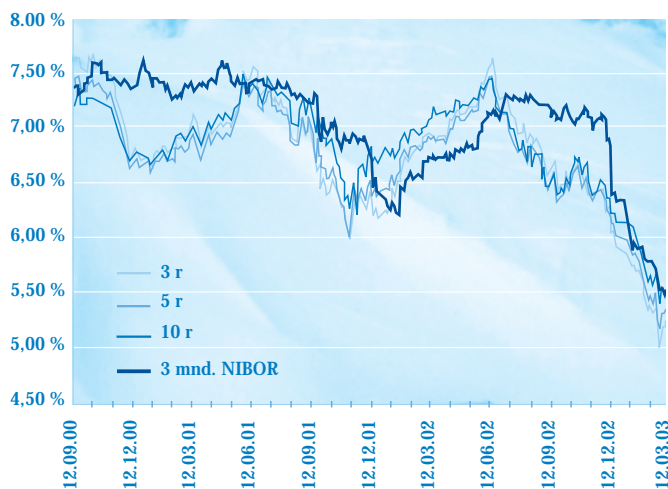
Regnet som prosent av forvaltningskapitalen har driftskostnadene blitt redusert, fra 0,085 prosent til 0,079 prosent i 2002. Økningen i absolutte driftskostnader i 2002 har i første rekke sammenheng med økt bemanning, innføringen av nytt datasystem og kostnader knyttet til bankens 75 års jubileum.

Den samlede ansvarlige kapitalen ved årsskiftet var 1 671,9 millioner kroner, hvorav kjernekapitalen utgjorde 900,7 millioner kroner. Kapitaldekningen ved årsskiftet var 12,04 prosent, av dette var kjernekapitalen 6,49 prosent.

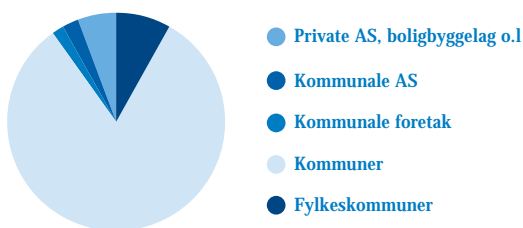
UTLÅNSVIRKSOMHETEN

Helt siden etableringen i 1927 har det vært bankens hovedoppgave å sikre kommunene tilgang på rimelige lån, og som en del av dette også å være en garantist for at det er konkurranse om kredittgivingen til kommunene. Dette er oppgaver som krever at banken har en ikke

Renteutviklingen for fastrenter og NIBOR

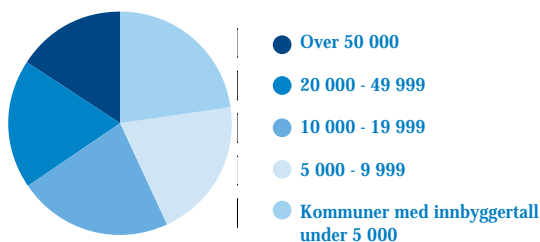

Lånevolum etter låntaker pr. 31.12.02

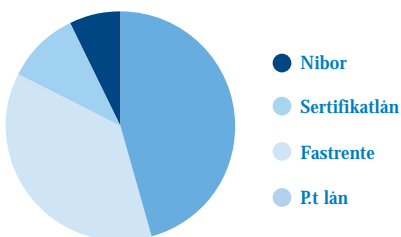
Mer enn 90 % av lånene går direkte til kommuner og fylkeskommuner.

Lånevolum etter innbyggertall pr. 31. 12.02

Over 65 % av lånene ytes til kommuner med mindre enn 20.000 innbyggere.

Lånevolum etter renteprodukter pr 31.12.02

Fastrentelån utgjør over 35 % av det samlede lånevolumet.

ubetydelig tyngde i markedet. Kan den over tid ikke konkurrere i forhold til både pris og etterspurt lånevolum vil den ikke kunne oppfylle sin oppgave.

Utenlandske kommunalbanker har hittil vært fraværende i det norske konkurransebildet. Forklaringen synes å være at utenlandske banker ikke har ønsket å gå inn fordi marginene i det norske markedet er for lave til å oppnå lønnsomhet.

I 2002 økte banken sin andel av totalmarkedet for lån til kommunal sektor fra 34 prosent til nærmere 36 prosent. Noe av økningen i markedsandelen kom fra nye lån til større kommuner, som tidligere ikke inkluderte Kommunalbanken i nevneverdig grad i sine anbuds-konkurranser. I tillegg ble det også registrert god vekst i låneetterspørselen fra små og mellomstore kommuner.

Konkurransen på det kommunale lånemarkedet domineres nå av to aktører som er spesialister på långiving til kommunal sektor, og i en slik situasjon er Kommunalbankens rolle som prisnivåsetter – og derved garantist for at det forblir konkurranse i markedet – særlig viktig for den totale prisfastsettelsen til sektoren. En eventuell sammenslåing av hovedkonkurrentene i markedet ville ført til en kraftig reduksjon av konkurransen. En sammen-slått enhet ville i praksis fått monopol på flertallet av lån til norske kommuner. Det kan heller ikke forventes at en slik utvikling vil gi reduserte lånekostnader i markedet.

Norske kommuner har et lånevolum på rundt 128 milliarder kroner, og i forhold til et slikt beløp vil selv en renteforskjell på bare 0,05 prosent utgjøre mange titalls millioner kroner i året. En forskjell i størrelsesorden 0,20 prosent, som ofte er forskjellen mellom betingelsene fra Kommunalbanken og betingelsene fra storbankene, tilsvarer i underkant av 300 millioner kroner på årsbasis.

I en kundetilfredshetsundersøkelse som ble gjennomført i 2002 ga kommunene selv klart uttrykk for at Kommunalbanken i vesentlig grad bidrar til konkurransen i markedet, slik at rentene holdes nede.

Utlånsutviklingen etter omdanningen i november 1999 fra statsbank til aksjeselskap viser at bankens produkter har truffet markedet. De samlede utlånene har i denne

perioden på bare litt over tre år steget med 17,6 milliarder kroner. Dette utgjør en økning på over 63 prosent.

Ved inngangen til 2002 lå utlånsporteføljen på 42,4 milliarder kroner. På dette tidspunkt ventet styret at totalvolumet i porteføljen ikke ville øke vesentlig i løpet av året på grunn av store innfrielser fra fylkene i forbindelse med statens overtakelse av de fylkeskommunale sykehusene.

Selv om Kommunalbanken har finansiert mange av de siste større sykehusutbyggingene, ble det totale innløsningsbeløpet i 2002 mindre enn først antatt. Det beløp seg til om lag seks milliarder kroner. Mesteparten av dette ble innbetalt tidlig på året, slik at utlånsporteføljen ble vesentlig redusert i første kvartal.

Allerede ved utgangen av juni hadde imidlertid utlånene kommet opp på samme nivå som ved årsskiftet, rundt 42,2 milliarder kroner. Det var først fra midten av mai og særlig i juni at etterspørselen tok seg kraftig opp. Etterspørselsveksten fortsatte i hele annet halvår, med særlig sterk pågang i november og desember.

Totalt ble det innvilget nye lån for 16,402 milliarder kroner i 2002, mens de totale utbetalingene beløp seg til 16,009 milliarder kroner. Dette tilsvarer en økning på 59,2 prosent og 49,0 prosent fra året før. Veksten var overraskende, i og med at bankens marked er blitt betydelig mindre etter statens overtakelse av sykehusene. Den statlige overtakelsen har medført at Kommunalbanken ikke lenger, jfr. vedtektene, kan finansiere nye sykehusinvesteringer. Kommunalbanken skal være en spesialisert bank for kommunal sektor.

I likhet med bankens øvrige utlånsmasse er de nye utlånene i 2002 jevnt fordelt mellom kommuner og fylkeskommuner over hele landet. Styret konstaterer også at bankens rammebetingelser som aksjeselskap gir et godt grunnlag for å betjene kommuner av forskjellig størrelse. Etter omdanningen til aksjeselskap har de større kommunene økt sine låneopptak i Kommunalbanken i stadig sterkere grad, og denne tendensen ble ytterligere forsterket i 2002. Blant annet er det flere storkommuner som nå tar opp kortsiktige pengemarkedslån i Kommunalbanken i stedet for selv å ta opp slike lån direkte i markedet. Dette

viser at banken kan være konkurransedyktig også overfor de største kommunene.

Styret legger vekt på at de små og mellomstore kommunene skal kunne oppnå like gode rentebetingelser som storkommunene. Dette er en høyt prioritert oppgave for banken. Uansett størrelse på lånet skal lånebetingelsene være så like som mulig. Prisingen av lån er ikke volumavhengig. Små og mellomstore kommuner står for om lag 65 prosent av bankens lånevolum. Ved å nyte godt av den norske stats og kommunenes felles kredittverdighet gjennom Kommunalbankens låneopptak oppnår disse kommunene lånebetingelser som ligger på linje med dem som tilbys de største kommunene. Låneutviklingen i 2002 viser dermed at Kommunalbanken i sterk grad bidrar til at det er konkurranse om utlån i hele kommunemarkedet, uavhengig av kommunestørrelse.

Det største enkeltformålet for Kommunalbankens utlån i 2002 har som i de senere årene vært nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Selv om Stortingets handlingsplan for eldreomsorgen er i ferd med å avsluttes, antar Kommunalbanken at slike byggeprosjekter fortsatt vil være kommunenes viktigste låneformål det nærmeste året. Skoleutbygging, vannforsyning og miljøverntiltak var andre viktige kommunale investeringsområder i 2002. Som en følge av de statlige finansieringsordningene for investeringer i barnehage- og skoleanlegg ventes det for øvrig en økende etterspørsel etter lån til nybygging og utbedring av både barnehager og skoler i 2003.

Kommunenes låneopptak preges for øvrig i stadig sterkere grad av at det årlig bare tas opp ett lån som skal dekke alle aktuelle investeringer. Et betydelig antall kommuner har i 2002 også refinansiert lån til bedre betingelser. For å effektivisere sin låneadministrasjon har mange kommuner dessuten valgt å foreta en reduksjon i antall lån.

I tillegg til lån til kommuner og fylkeskommuner gir Kommunalbanken også lån til interkommunale selskaper og til andre selskaper som utfører kommunal tjenesteproduksjon, mot kommunal garanti. Eksempler på slike selskaper kan være private barnehager og omsorgsboliger og selskaper som er skilt ut fra kommunen for å stå for vann, avløp og renovasjon.

STYRET. Stående fra venstre til høyre: Olav Rune Øverland, Petter Skouen, Unni Skaar Jahren og Annette Nielsen.

Foran fra venstre til høyre: Bjørn Kristoffersen, Else Bugge Fougner og Per N. Hagen.

Mange kommuner har valgt å organisere arbeidet med utbygging og drift av omsorgsboliger i egne selskaper, og i tråd med Handlingsplanen for eldreomsorgen har Kommunallbanken også i 2003 sett det som viktig å prioritere disse selskapene i utlånsvirksomheten. På grunn av begrensede lånerammer har Husbanken måttet si nei til mange slike søknader, slik at lånefinansiering fra Kommunallbanken, for eksempel til borettslag, har vært avgjørende for disse viktige samfunnsprosjektene.

Kredittgiving til kommuner, fylkeskommuner og selskaper med kommunal garanti innebærer liten grad av risiko, først og fremst på grunn av alle sikrings- og kontrollordningene som er innebygget i den norske kommunelovgivningen. Kommunallbanken har derfor ikke foretatt

avsetninger for fremtidige tap. Verken Kommunallbanken, eller dens forgjenger Norges Kommunallbank, har bokført tap på utlån siden banken ble etablert i 1927.

INNLÅNSVIRKSOMHETEN

Kommunallbanken lånte inn 21 milliarder kroner i lang-siktig finansiering i 2002, nesten fem milliarder kroner mer enn i året før. Dette er det største årlige låneopptaket Kommunallbanken noen gang har foretatt. Innlånene ble tatt opp i åtte forskjellige valutaer, og 85 prosent av den samlede innlåningen ble foretatt i utenlandske kapitalmarkeder.

For det første er det ratingen, kvaliteten på utlånsmassen og de institusjonelle investorenes tillit til låneinstitusjonen

som er avgjørende for innlånsprisen. For det andre oppnås det under dagens markedsforhold bedre betingelser i det såkalte retail-segmentet enn hos store institusjonelle investorer, som hovedsakelig opererer i USdollar og euro. Kommunalbanken oppnår de beste rentebetingelsene ved å legge ut smålån rettet mot privatpersoner og firmaer i valutaer som for eksempel yen, britiske pund sveitserfranc, canadiske, australske- og new zealandske dollar samt norske kroner. Med internasjonalt sett små lånevolumer kan Kommunalbanken raskt snu seg rundt og foreta låneopptak etter hvert som det oppstår gunstige lånesituasjoner i disse mindre valutaene.

Arbeidet med å bygge opp en bred investorbase globalt for Kommunalbankens papirer ble videreført også i 2002, og i den sammenheng gjennomførte banken investorpresentasjoner i en rekke land i Europa og Asia. Som et resultat av flere års arbeid med slike markedsaktiviteter begynner Kommunalbanken å bli et stadig mer innarbeidet navn i kapitalmarkedene.

Institusjonelle investorer i det norske markedet viste også økende interesse for bankens obligasjoner i 2002. Dette bidro til at andelen av lån som ble tatt opp i det hjemlige kronemarkedet økte fra fem til 15 prosentpoeng.

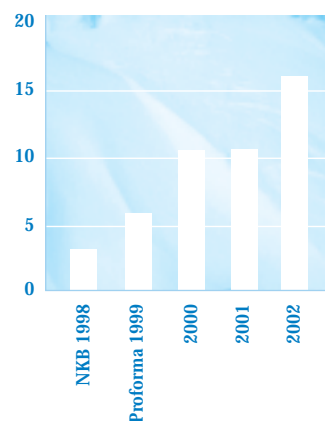
Kommunalbanken opprettholdt ratingen på AAA/Aaa fra henholdsvis Standard & Poor's og Moody's Investors Service. Denne ratingen reflekterer både den lave risikoen som er knyttet til bankens virksomhet og Kommunalbankens spesielle stilling og oppgave i samfunnet.

Det viktigste markedet for bankens innlån i 2002 var som i de foregående årene Japan. Til sammen ble det lånt inn 154 milliarder yen (8,9 mrd. NOK) i Japan i 2002. Dette tilsvarer 36 prosent av årets låneopptak. Kommunalbanken fikk i juli 2002 godkjent sin Uridashi shelf-registrering med "sovereign status" i Japan. Dette er en lånedokumentasjon fra myndighetene som er nødvendig for alle som vil legge ut lån rettet mot privatpersoner i det japanske markedet. Denne registreringen er ettertraktet blant långivere på grunn av at slike lån ofte er gunstigere priset enn lån rettet mot institusjonelle investorer. Kommunalbanken la i siste halvår 2002 ut fem lån mot privatmarkedet i Japan, og banken regner med å gjennomføre en rekke innlån mot dette segmentet i 2003.

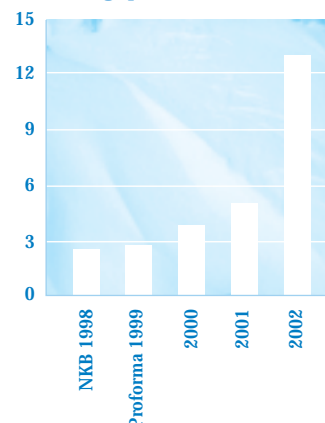
Lånevolum fordelt fylkesvis pr. 31.12.02

Mrd. kr:	
Østfold	2,9
Akershus	4,3
Oslo	0,5
Hedmark	2,2
Oppland	1,2
Buskerud	2,1
Vestfold	2,0
Telemark	1,8
Aust-Agder	1,0
Vest-Agder	1,8
Rogaland	3,7
Hordaland	4,0
Sogn og Fjordane	2,3
Møre og Romsdal	2,8
Sør-Trøndelag	3,7
Nord-Trøndelag	2,7
Nordland	3,7
Troms	1,7
Finnmark	1,2
Totalt	45,6

Årets låneutbetalinger 1998-2002

Avdrag på utlån 1998-2002

De største innlansvalutaene ved siden av JPY var NOK, CHF og GBP i 2002. I tillegg ble det tatt opp lån i USD, australske dollar, euro og newzealandske dollar. Låneopptakene i USD og euro utgjorde under ti prosent av volumet. Banken har ikke sett det som forsvarlig ut fra kostnadshensyn å legge større vekt på disse to valutaene i 2002.

Bankens utestående volum av obligasjoner, sertifikater og andre låneopptak steg i 2002 fra 52,227 millioner kroner til 57,559 millioner kroner.

For sine utenlandske låneopptak benytter Kommunalbanken et "Medium Term Notes" låneprogram. Dette er en standardisert lånedokumentasjon som forenkler og sikrer lånearbeidet både for långiver og låntaker. I 2003 vil Kommunalbanken øke dette låneprogrammet fra fem milliarder euro (40 milliarder kroner) til åtte milliarder euro (64 milliarder kroner). Dermed er bankens MTN-program blitt firedoblet på tre år.

LIKVIDITETSFORVALTNING

Kommunalbanken har som policy å holde en netto likviditetsbeholdning tilsvarende minimum 12 måneders netto kapitalbehov. Banken kan dermed i en gitt situasjon dekke alle forpliktelser uten ny opplåning.

Overskuddslikviditeten blir forvaltet ut fra en konservativ investeringspolitikk, både med hensyn til kredittrisiko og markedsrisiko. Det legges til grunn at likviditetsbeholdningen ikke overstiger 25 prosent av totalbalansen. Om eventuelt kortvarige overskridelser utover dette forholdstallet skulle oppstå, kan overskridelsen bare plasseres i statspapirer. Det skal ikke tas rente- eller valutarisiko.

RISIKOSTYRING

Bankens utlånskunder, kommunene, gir ikke opphav til kredittrisiko ettersom de ifølge norsk lov ikke kan gå konkurs. Eneste risiko i denne forbindelse er at en innbetaling kan bli midlertidig utsatt.

Alle forbindelser på innlans- og plasseringssiden møter strenge kriterier for å bli akseptert som motpart. Motparter i swap-avtaler må minst ha en langsiktig rating på AA-/Aa3. Ved kortsiktige plasseringer må det foreligge en rating på A1/P1.

Det er lagt opp til at rente- og valutarisiko skal kunne styres ved å sikre transaksjon for transaksjon. Måling av rente- og valutarisiko foretas ved å sammenligne kontantstrømmene på aktiva- og passivasiden i bankens totale balanse.

MARKEDS- OG INFORMASJONSAKTIVITETENE

Som støttefunksjon for bankens fagavdelinger utvikles og gjennomføres markeds- og informasjonsaktivitetene i tråd med de målsettinger som gjelder for bankens utlans- og innlansvirksomhet.

Årets viktigste markeds- og informasjonsaktivitet var Kommunalbankens 75 års jubileum, som ble markert i august med konferanse, jubileumsforestilling og middag med svært god oppslutning fra både eiere og kunder. I 2002 opprettet Kommunalbanken dessuten en internettbasert tjeneste for sine kunder med finansinformasjon i tilnærmet realtid, kalt Business Watch. Tiltaket har fått meget god oppslutning blant kundene. Nærmere 75 prosent av alle norske kommuner er nå knyttet til denne tjenesten. I 2002 ble det også opprettet et eget "Kommunaløkonomisk hjørne" på Kommunalbankens nettsider med et bredt utvalg av artikler om aktuelle økonomiske spørsmål.

RÅDGIVNING

Kommunalbankens kompetanse innenfor finansområdet er fortløpende tilgjengelig for bankens kunder, som en del av servicen i forbindelse med kommunenes låneopptak. Et eksempel på slik rådgivning er råd om strukturering av kommunenes låneporteføljer med henblikk på lavest mulig rentekostnad over tid i forhold til kommunenes renterisiko.

Bistand med anskaffelse av nye hovedbankavtaler utføres fortsatt som betalte konsulentoppdrag. Mer omfattende og kompliserte lover og forskrifter for offentlige anskaffelser gjør for øvrig at også stadig flere store kommuner og fylkeskommuner etterspør slik bistand.

ORGANISASJON OG ARBEIDSMILJØ

Kommunalbanken fikk i 2002 et nytt styremedlem, rådmann i Askim kommune, Unni Skaar Jahren. Hun erstattet Bodil P. Hollingsæter, som gikk ut av styret fordi hennes nye stilling i bankvesenet ikke var forenlig med å sitte i styret i Kommunalbanken. Porteføljeforvalter Kristian Semmen gikk ut av styret ved årsskiftet fordi

heller ikke hans overgang til ny stilling i finansnæringen var forenlig med styreplass i Kommunalbanken. Han er erstattet av daglig leder Olav Rune Øverland i Wassum Investment Consulting.

Det er ikke foretatt store endringer i organisasjonsstrukturen. Bemanningen har vært stabil – en medarbeider har fratrudd og tre nye er kommet til. Ved årets utgang utgjorde medarbeiderstaben 30,1 årsverk. De tre nytilsatte er tatt inn for å styrke IT-området, oppgjør og finans. Middle office er planlagt styrket gjennom ansettelse av en analytiker, som tiltrer i begynnelsen av 2003.

Medarbeidere som kan dokumentere behov for etterutdanning innen fagrelaterte områder, gis økonomisk støtte til gjennomføring av dette på sin fritid eller i kombinasjon med arbeidstid. Kontinuerlig utvikling og opplæring av de ansattes IT-kompetanse innenfor den enkeltes arbeidsområde og i forbindelse med innføring av nye IT-systemer blir fortløpende vurdert og iverksatt.

Sykefraværet hadde en økning fra 1,7 prosent i 2001 til 2,1 prosent i 2002. Det ble i 2002 ikke meldt noen yrkesskader.

Gjennom bankens innkjøpspolitikk vurderes produkter som på en positiv måte fremmer og påvirker arbeidet for bedre helse, miljø og sikkerhet. Kommunalbanken leier alle sine lokaler i Vika Atrium, og er således en del av en større miljøenhet hvor det blant annet gjennomføres kildesortering av avfall. Røyking er forbudt i bankens lokaler. Gjennom utlånsvirksomheten påvirker banken indirekte det ytre miljø positivt ved å gi lån til miljøtiltak i kommunene.

LIKESTILLING I VIRKSOMHETEN

Av Kommunalbankens 31 ansatte medarbeidere var det 17 kvinner ved utgangen av 2002. Sammensetningen av kvinner og menn i bankens organisasjon er slik:

Styret består av 7 personer hvorav 3 er kvinner. Styreleder er kvinne. Bankens toppledelse består av tre menn og det er 9 mellomledere, 5 kvinner og 4 menn. Gjennomsnittslønnen for de kvinnelige mellomledere ligger 5,3 prosent under gjennomsnittslønnen for mellomlederne totalt.

Kommunalbanken tilstreber gjennom sin lønnspolitikk å legge forholdene til rette for at lønnsbildet er uavhengig av om en stilling fylles av en mannlig eller kvinnelig medarbeider. Lønnsfastsettelsen skjer individuelt og avhengig av ansvarsområde, kompetanse og innsats, og ikke av om det er en mann eller kvinne som besitter stillingen.

Banken har innredet et barnerom for å legge forholdene til rette for småbarnsforeldre å ta med barna på arbeidsplassen når det er planleggingsdager på skolen eller i barnehagen eller i høst- eller vinterferie.

IT

Kommunalbankens IT-enhet har i 2002 hevet kompetansen i bruk av bankens nye finansssystem, samt videreutviklet dette systemet. En prosjektgruppe har samtidig vurdert et nytt IT-system for bankens utlånsvirksomhet.

IT-enheten har også hatt ansvaret for installering, drift og vedlikehold av Kommunalbankens nye internett-baserte informasjonstjeneste, Business Watch.

Samarbeidet med Kommuninvest i Sverige AB om det felleseide IT-selskapet Administrative Solutions AB har fungert bra og vært til gjensidig nytte.

DISPONERING AV OVERSKUDD

Styret foreslår at overskuddet på 67,449 millioner kroner disponeres på følgende måte: 38,500 millioner kroner avsettes til utbetaling av utbytte, jfr. Regjeringens utbytteforslag i statsbudsjettet for 2003, og at 28,949 millioner kroner overføres til annen egenkapital. Kommunalbanken har etter disponering 105,612 millioner kroner i fri egenkapital tilgjengelig.

FREMTIDIG UTVIKLING

Styret forventer at konkurransen de nærmeste årene vil fortsette å være dominert på den ene siden av det private bankvesenet gjennom Eksportfinans og dets datterselskap Kommunekreditt og på den andre siden av Kommunalbanken med offentlig eierskap.

Kommunalbanken kan bare gi lån til norske kommuner, fylkeskommuner eller selskaper som utfører kommunale oppgaver med kommunal garanti. Lånene som Kommunalbanken formidler utgjør derfor på mange måter en lukket

sirkel. De tas opp av det offentlige, betales av det offentlige, og benyttes bare av det offentlige. Stat og kommune har en kredittverdighet som ingen private finansinstitusjoner kan konkurrere med. Staten som hovedeier

benytter Kommunalbanken som et redskap til å senke kostnadsnivået i offentlig sektor ved at det til enhver tid er maksimal konkurranse om kredittgivingen.

Oslo, 31. desember 2002

14. mars 2003

I styret for Kommunalbanken AS

Else Bugge Fougner
Styrets leder

Per N. Hagen
Styrets nestleder

Unni Skaar Jahren
Styremedlem

Bjørn Kristoffersen
Styremedlem

Annette Nielsen
Styremedlem

Olav Rune Øverland
Styremedlem

Petter Skouen
Adm. direktør

ANALYTISK TALLMATERIALE

<i>Beløp i tusen kroner</i>	2002	2001	2000	¹⁾ Proforma 1999	²⁾ NKB 1998
Utlån i valuta	0	0	0	0	248 209
Utlån i kontrakter	45 594 250	42 412 893	36 776 413	30 004 821	26 814 063
Utlån i grunnkjøpsobligasjoner	0	138	327	1 170	3 377
Sum utlån 31.12.	45 594 250	42 413 031	36 776 740	30 005 991	27 065 649
UTLÅN					
Årets bevilgning	16 402 089	10 304 729	10 102 850	6 265 463	4 244 606
Uavregnede bevilgninger	1 012 924	654 621	1 303 917	1 886 440	1 702 133
Årets utbetalinger	16 021 644	10 743 630	10 557 385	5 997 275	3 324 052
Avdrag på utlån	12 856 754	5 117 243	3 815 302	2 813 933	2 626 666
INNLÅN					
Innlån i valuta	31 184 794	25 403 187	12 698 875	0	188 533
Innenlandske obligasjonslån	25 230 300	25 957 577	28 680 193	28 566 068	15 758 860
Innenlandske sertifikatlån	30 000	45 000	585 333	3 764 520	13 612 000
Lån fra staten	0	138	372	1 171	3 377
NØKKELTALL					
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	58 187 432	50 217 157	38 588 488	34 765 439	35 094 465
Egenkapitalrentabilitet før skatt	12,74 %	13,49 %	11,08 %	18,55 %	21,40 %
Utbytte	38 500	36 500	20 750	19 000	18 000
Kapitaldekning	12,04 %	11,46 %	13,74 %	8,90 %	9,10 %
I % AV GJENNOMSN. FORVALT.KAPITAL					
Renter og provisjonsinntekter	5,66	6,64	6,24	6,09	4,85
- Renter og innlånskostnader	5,38	6,32	5,87	5,72	4,56
= Netto renter og provisjonsinntekter	0,28	0,32	0,37	0,37	0,29
- Garantiprovisjon	0,05	0,06	0,08	0,08	0,07
+ Netto kursgevinst/tap	0,01	0,00	0	0	0
+ Andre driftsinntekter	0,00	0,00	0	0	0
- Personalkostnader	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
- Andre driftskostnader	0,04	0,04	0,06	0,05	0,04
+ Ekstraordinær inntekt	0	0	0	0	0,01
= Driftsresultat	0,16	0,19	0,19	0,21	0,15
RESULTATANALYSE (Beløp i millioner kroner)					
Rente- og provisjonsinntekter	3 292,77	3 334,31	2 406,80	2 118,90	1 700,00
- Rente- og innlånskostnader	3 131,60	3 171,89	2 264,90	1 988,20	1 602,00
= Netto rente og provisjonsinntekter	161,2	162,4	141,9	130,7	98
- Garantiprov. og kostn. fra banktjenester	28,8	32,3	28,8	27,9	25,8
+ Netto kursgevinst/tap	4,2	2,1	-0,5	0,9	0,9
+ Øvrige driftsinntekter	0,5	0,4	0,8	1,3	1,4
- Personalkostnader	20,6	18,9	17,1	15,1	12,4
- Andre driftskostnader	22,6	18,6	21,8	17,5	13,7
+ Ekstraordinær inntekt	0	0	0	0	4
= Driftsresultat	93,9	95,1	74,5	72,4	52,2
Årsoverskudd	93,9	95,1	74,5	72,4	52,2

1) Norges Kommunalbank ble omdannet til Kommunalbanken AS 1. november 1999.

2) NKB = Norges Kommunalbank

Hvorfor er ratingen bankens viktigste eiendel?

Kommunalbanken har den høyeste ratingen, AAA/Aaa, fra de mest anerkjente ratinginstituttene, Standard & Poor's og Moody's Investors Service. Denne ratingen anses som selve juvelen i bankens forretningskonsept. Hvorfor er ratingen så viktig, og hva betyr den for prisen på norske kommuners lån?

For å besvare disse spørsmålene kan det være en fordel å først se nærmere på bankens kundegruppe, kommunene. Ratingen er i stor grad bygget på deres felles kredittverdighet.

Bortsett fra staten har ingen norske låntagere bedre kredittverdighet enn kommunene og fylkeskommunene. En kommune kan ifølge norsk lov ikke gå konkurs, og omfattende kontroll- og sikringsordninger bidrar til at den enkelte kommunes økonomi er nøye overvåket. Faren for utlånstap er derfor praktisk talt ikke eksisterende.

LAVERE INNLÅNSKOSTNADER

En bank som utelukkende gir lån til kommunal sektor vil bare ha låntagere med høy kredittverdighet og svært godt sikrede lån i sin portefølje. Investorer som låner ut penger til en slik bank vil derfor kreve en mindre risikopremie på disse plasseringene enn på plasseringer i andre og mer usikre papirer. Banken vil dermed få lavere innlånskostnader enn andre banker, som har lån med forskjellig grader av risiko for mislighold i sin utlans-

portefølje. Med lave innlånskostnader vil den spesialiserte banken også kunne operere med lave utlånskostnader. Det er dette som er selve idegrunnlaget bak Kommunalbanken: å være en bank som rendyrker kommunal risiko.

UAVHENGIG VURDERING

Alle banker og andre låntagere som opererer på de internasjonale kapitalmarkedene for å skaffe midler til sin virksomhet må ha en rating. Dette er en uavhengig bedømmelse av låntagerens evne til å innfri sine finansielle forpliktelser i rett tid. Ratingen utgjør derfor et godt hjelpemiddel for investoren til å kunne gi en riktig vurdering av investeringens risiko, og dermed også for prissettingen av den.

Ratingene blir foretatt av internasjonale ratinginstitutter, med Moody's og Standard & Poor's som de mest anerkjente. De gir slike kvalitetsvurderinger både for langsiktige og kortsiktige låneopptak. Vurderingene blir gitt i form av bokstavkoder, på fagspråket kalt ratingkategorier. Disse kategoriene kan bli ytterligere gradert ved hjelp av tall fra 1 til 3 (Moody's) eller et pluss eller et minus (Standard & Poor's), se tabellen på neste side.

Kategoriene er inndelt i to hovedgrupperinger, investeringskategorier (investment grade) og spekulative ratingkategorier (speculative grade). Investeringskategoriene omfatter ratingene fra AAA/Aaa til BBB-/Baa3, mens alle lavere kategorier

RATINGKATEGORIER

	Moody's		Standard & Poor's		Beskrivelse	
	Kortsiktig	Langsiktig	Langsiktig	Kortsiktig		
Investment grade	P1	Aaa	AAA	A-1+	Ekstremt god kapasitet til å møte finansielle forpliktelser	
		Aa1	AA+		A-1	Svært sterk evne til finansielt oppgjør i rett tid.
		Aa2	AA			
	P2	Aa3	AA-	A-2	Noe mer påvirkelig for negative hendelser og negative økonomiske forhold enn klassene over.	
		A1	A+			
		A2	A			
	P3	A3	A-	A-3	Adekvat evne til å møte finansielle forpliktelser, men enkelte elementer av beskyttelse kan mangle.	
		Baa1	BBB+			
		Baa2	BBB			
Speculative grade		Baa3	BBB-			
		Ba1	BB+	B	Mindre sårbar på kort sikt. Råder likevel usikkerhet. Ikke godt sikret mot en ufordelaktig utvikling.	
		Ba2	BB			
		Ba3	BB-			
		B1	B+	Er for tiden i stand til å betale renter og avdrag, men er sårbar i forhold til de fleste negative endringer.		
		B2	B			
		B3	B-			
		Caa1	CCC+	Mislighold er et klart alternativ.		
		Caa2	CCC			
		Caa3	CCC-			
	Ca	CC	For tiden svært sårbar			
	C	C	Formell betalingsstans nær forestående.			
		D	Betalingsstans.			

blir karakterisert som spekulative kategorier. Ratingen omfatter også en "outlook". Den indikerer retningen på ratingen: om den trolig vil forhøyes, senkes eller holdes stabil.

De kortsiktige ratingene benyttes for låneopptak med løpetider på under ett år. Moody's skala går fra Prime 1 (P1) til Prime 3 (P3), mens Standard & Poor's skala har kategoriene A-1+, A-1, A-2, A-3 og B. For de svakeste kortsiktige ratingene benytter Standard & Poor's også kategoriene C og D, mens disse har karakteristikkene Not Prime hos Moody's.

VIRKER RETT INN PÅ PRISEN

Med disse skalaene har investorene et standardisert instrument for å vurdere sine investeringer i obligasjonslån til forskjellige låntagergrupper. I kapitalmarkedet er det en tett sammenheng mellom pris og risiko, og en forskjell på en ratinggrad kan gi store utslag på prisen. Bare et pluss eller et minus kan også resultere i betydelige prisforskjeller, for eksempel med 0,10 til 0,20 prosent mellom A+ og A-.

Ratingen utgjør ikke det eneste parameteret for prisfastsettingen. Det er blant annet relativt stor spennvidde mellom laveste og dyreste prissetting blant AAA-ratede låntagere. I praksis er det de mest velstående landene som låner aller billigst. Deretter kommer gjerne "supranasjonale" institusjoner som for eksempel Verdensbanken og Den Europeiske Investeringsbank. I tredje kategori kommer gjerne etater eller "agencies" fra land med velordnede økonomier. Kommunalbanken befinner seg i denne kategorien. I fjerde og siste kategori blant AAA-låntagere kommer rene kommersielle foretak, for eksempel private finansinstitusjoner og industriselskaper. I tillegg til de objektive kriteriene som ratingen utgjør, har investorens egen tillit til og vurdering av låntageren selvsagt også stor betydning for de endelige lånebetingelsene.

Kommunalbanken har som nevnt ratingen AAA/Aaa fra de to store ratingbyråene. Begge gir sin vurdering en stabil "outlook". Ingen andre norske låntagere har så god rating, bortsett fra den norske stat. Moody's peker i sin

rapport om Kommunalbanken på følgende grunner til at Kommunalbanken har oppnådd denne svært etterspurte ratingen, i denne rekkefølge:

- Banken utfører en viktig oppgave for myndighetene.
- Staten eier majoriteten av banken.
- Kundegrunnelaget blant kommunene er godt diversifisert.
- God kredittkvalitet på utlånsmassen.
- Solid og velbalansert drift.

OFFENTLIG TILKNYTNING VIKTIG

Som vi ser legges det sterk vekt på at banken utfører en viktig offentlig oppgave og at den er eid av det offentlige. Disse to faktorene tas som et uttrykk for at det offentlige vil opprettholde bankens forpliktelser. Den andre hovedfaktoren er, som vi har vært inne på, den gode kredittkvaliteten på bankens utlånsmasse. Endres noen av disse faktorene, ved at for eksempel det offentlige selger seg ut av banken eller ved at sikringssystemene for kommuneøkonomien løses opp, vil ratingen utvilsomt gå ned – med dyrere innlån til følge. Flere tidligere heleide norske statselskaper har for eksempel fått en betydelig degrading etter at de ble delprivatisert.

Med den senere tids finansskandaler, med Enron og Worldcom som de mest kjente, legger investorene nå for øvrig enda mer vekt på statlig tilknytning enn før. Dette viste seg tydelig i de prisene offentlige låntagere oppnådde i 2002.

Rundt 85 prosent av Kommunalbankens låneopptak ble foretatt i utlandet i fjor. Det er ikke det lavere rentenivået ute som gjør at en så stor andel ble tatt opp utenfor Norges grenser. Alle lån veksles tilbake til norske kroner og valutasikres fullt ut, slik at det ikke oppnås noen fordeler av de lave rentenivåene. Banken får imidlertid ofte bedre betalt for sin kredittverdighet i utlandet enn her hjemme, fratrukket i rentemarginen blir større. Samtidig får banken utnyttet sin kredittverdighet mot en bredere investorbasis i utlandet enn i Norge.

LÅNER I SMÅMARKEDER

Mesteparten av opplåningen ute foretas for øvrig som lån rettet mot mindre investorer, ofte privatpersoner og mindre selskaper. Japan er bankens klart største innlånsmarked, med en andel på 36 prosent. Kommunalbanken fikk i 2002 tillatelse fra det japanske finansdepartementet til å legge ut lån overfor privatpersoner i Japan, en såkalt "Uridashi shelf" med sovereign status. I dette markedet kan det oppnås enda gunstigere betingelser enn i andre deler av det japanske markedet, slik at denne statusen er en klar konkurransefordel for Kommunalbanken. Det er for øvrig både bankens gode rating og sterke offentlige tilknytning som danner grunnlaget for denne tillatelsen. Kommunalbankens øvrige opplåning foretas hovedsakelig i britiske pund, sveitsiske franc og en hel rekke mindre valutaer. Disse gir alle nå bedre priser enn de store valutaene dollar og euro.

Som vi har sett av det ovenstående er det offentlige eierskapet en forutsetning for Kommunalbankens rating, samtidig som det også gir ytterligere fordeler i lånemarkedet. Det kan derfor konkluderes med at det offentlige eierskapet bidrar til at kommunene sparer store beløp i unødvendige låneutgifter.

Kommuner som har ressurser til det kan for øvrig også skaffe seg en rating for egne direkte låneopptak i kapitalmarkedene. Kommunen må samtidig ha et betydelig lånevolum for at dette skal gi noen økonomisk mening. Her i Norge er det bare Oslo som er ratet, med en AA+ fra Standard & Poor's og Aa1 fra Moody's.

SAMME PRIS FOR SMÅ OG STORE KOMMUNER

Gjennom å ha en långiver som tar opp lån på vegne av alle norske kommuner ved hjelp av fellesskapets kredittverdighet, kan alle norske kommuner, også de små og mellomstore, oppnå like gode betingelser som storkommunene. Kommunalbankens rating har på denne måten en betydelig fordelings effekt.

“Gjennom å ha en långiver som tar opp lån på vegne av alle norske kommuner ved hjelp av fellesskapets kredittverdighet, kan alle norske kommuner, også de små og mellomstore, oppnå like gode betingelser som storkommunene.”

Offentlige kommunalbanker sikrer billige lån

Det finnes offentlig eide kommunalbanker i de fleste vestlige land. Idegrunnet er det samme for alle: å gjøre bruk av fellesskapets kredittverdighet til fordel for alle kommuner.

Disse bankene karakteriseres også av at de utelukkende konsentrerer seg om kommunal sektor, slik at de bare er utsatt for kommunal risiko. Dermed kan de oppnå mye bedre lånevilkår enn andre banker med et mer sammensatt kundegrunnlag. Et resultat av dette er at privatbankenes andel av lån til kommunene er gått ned i de fleste land, samtidig som de offentlig eide kommunalbankene stadig har økt sine markedsandeler. Lånene tas nå enten opp fra de spesialiserte kommunalbankene eller – for de største kommunenes del – direkte fra kapitalmarkedet.

I mange land eies de offentlige kommunalbankene av kommunene selv i fellesskap. Slik er det blant annet i

Sverige og Danmark. I disse bankene garanterer deltagerkommunene solidarisk for alle forpliktelser for på den måten å sikre bankens rating, slik at innlånskostnadene holdes nede. I Norge har kommunene ikke lovgrunnlag for å gi gjensidige garantier til hverandre, slik at det hos oss er staten som gjennom sin eierandel bidrar til å sikre kommunene tilgang til billige lån. Det er også en stor statlig eierandel i kommunalbankene i flere andre land.

Blant de spesialiserte kommunalbankene finner vi også et privat selskap, fransk-belgiske Dexia Group. Dette børsnoterte selskapet, som tidligere var offentlig eid, er tre-fire ganger større enn den nest største europeiske kommunalbanken. Dexia har for øvrig uttrykt planer om å gå inn i det norske markedet så snart lånemarginene blir litt høyere.

Produkter tilpasset kommunemarkedet

Kommunalbankens produkter blir løpende tilpasset markedets behov. Banken tilbyr nå disse produktene:

FLYTENDE RENTE

- Pt. rente: Følger utviklingen i de korte pengemarkedsrentene. Lån med p.t. rente kan utbetales etappevis etter behov, slik at de passer godt som for eksempel byggelån. De kan kostnadsfritt konverteres til bankens øvrige renteprodukter.
- NIBOR-tilknytning: Den norske interbankrenten, NIBOR, er den mest brukte referanserenten i det norske markedet. NIBOR noteres daglig, slik at det er lett å følge med på renteutviklingen på lån med NIBOR-tilknytning. Renten på et NIBOR-lån kan reguleres hver 1. til 12. måned, avhengig av hvilken periode kunden velger. Lånene kan kostnadsfritt konverteres til bankens øvrige renteprodukter ved rentereguleringstidspunktet.

Kommunalbanken tilbyr også NIBOR-lån med rentetak og NIBOR-lån med både rentetak og rentegulv. Ved alternativet med rentetak oppnår låntageren både å kunne nyte godt av et rentefall og å sikre seg mot at renten overstiger et fastsatt nivå i en avtalt periode. Ved valg av både rentetak og rentegulv oppnås det samme bortsett fra at låntageren frasier seg en eventuell gevinst hvis rentenivået blir lavere enn rentegulvet. Til gjengjeld blir tilleggskostnaden for rentetaket lavere.

FAST RENTE

- Fast rente i 1 måned til 10 år: Renten holdes fast i en avtalt periode. Rentetilbudene varierer fra dag til dag avhengig av utviklingen i kapitalmarkedet. Ved rentereguleringstidspunktet kan lånet fornyes med en ny fastrenteperiode eller konverteres kostnadsfritt til ett av bankens øvrige renteprodukter. Lån med rentebinding fra en til 12 måneder gis som sertifikatlån.
- Forhåndsbinding av renten: Det kan inngås avtale om en fast rente i en ønsket periode fra et tidspunkt frem i tid. Dette kan for eksempel være gunstig ved en fallende rentekurve.

- Spesialtilpassede produkter: Kommunalbanken kan også tilby rentebytteavtaler og andre renteprodukter som er spesialtilpasset enkeltkunders ønsker.

VALUTALÅN

Kommunalbanken kan også tilby finansiering i valuta. Valutalån kan eventuelt tas opp i en kurv av valutaer for å redusere risikoeksponeringen mot norske kroner. På grunn av den store risikoen ved valutalån er det svært begrenset interesse blant kommunene for slike lån.

TILPASSEDE LÅNEBETINGELSER

Billige innlån gir gunstige rentebetingelser. Banken yter lån både til nyinvesteringer og refinansiering, og det gis lån til både fullfinansiering og delfinansiering. Det kan også tas opp samlelån. I tillegg tilbys det fleksibel nedbetaling innenfor kommunelovens bestemmelser. Kommunalbankens lån er for øvrig ikke belagt med gebyrer ved etablering, terminforfall eller innløsning.

RÅDGIVNING

Bankens finansrådgivere kan bistå med finansrådgivning, generell økonomisk rådgivning, rådgivning i rentevalg og rådgivning om for eksempel sammensetning av låneporteføljer. Rådgivningen gis kostnadsfritt for kunden. I tillegg påtar banken seg betalte rådgivningsoppdrag i forbindelse med kommuners anskaffelse av nye hovedbankavtaler. Dette arbeidet kan omfatte hele avtaleprosessen, fra kartlegging av nøkkeltall til endelig kontraktsutforming.

OPPDATERT FINANSINFORMASJON

Kommunalbankens nye tjeneste for oppdatert finansinformasjon på internett, Business Watch, har nå brukere i over 75 prosent av alle norske kommuner. Via bankens nettsider på www.kommunalbanken.no får brukerne tilgang til utvalgt informasjon fra Reuters i tilnærmet realtid. Informasjonen omfatter både rente- og valutadata, aksjeindekser og finansnyheter. Tjenesten er gratis for bankens kunder. På www.kommunalbanken.no er det for øvrig opprettet et "Kommunaløkonomisk hjørne" med en samling artikler om kommunaløkonomiske spørsmål.

**KOMMUNALBANKEN HAR SOM MÅLSETTING Å GI SAMME RENTEBETINGELSER TIL BÅDE SMÅ
OG STORE KOMMUNER. MESTEPARTEN AV LÅNENE GÅR TIL SOSIALE FORMÅL.**

**KOMMUNALBANKENS UTLÅNSVOLUM HAR ØKT MED OVER 60 PROSENT ETTER OMDANNINGEN
TIL AKSJESELSKAP. EN STOR ANDEL GÅR TIL BYGGING AV BARNEHAGER OG OMSORGSBOLIGER.**

RESULTATREGNSKAP

	Note	2002	2001
<i>(Beløp i hele 1 000 kroner)</i>			
Renter og lignende inntekter av utlån og fordringer på kredittinstitusjoner		60 417	73 299
Renter og lignende inntekter av utlån og fordringer på kunder		3 171 679	2 862 079
Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		60 480	381 131
Andre renteinntekter og lignende inntekter		197	17 803
Sum renteinntekter og lignende inntekter		3 292 773	3 334 313
Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		20 692	45 604
Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer		3 069 029	3 084 124
Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital		41 498	41 904
Andre rentekostnader og lignende kostnader		381	261
Sum rentekostnader og lignende kostnader		3 131 600	3 171 893
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		161 173	162 420
Utbytte og andre inntekter med variabel avkastning		1	11
Garantiprovisjon til staten og andre finansinstitusjoner	19	20 594	25 775
Andre gebyrer og provisjonskostnader		8 179	6 542
Sum provisjonskostnader og kostnader fra banktjenester		28 773	32 317
Netto verdiendring og gevinst/-tap på sertifikater, oblig. og andre rentebærende verdipapirer		1 000	2 210
Netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og finansielle derivater		3 175	-110
Sum netto verdiendring og gevinst/tap på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler		4 175	2 100
Andre driftsinntekter		506	367
Lønn	1	15 604	14 285
Pensjoner	2	1 766	1 677
Sosiale kostnader		3 278	2 927
Administrasjonskostnader		11 618	9 219
Sum lønn og generelle administrasjonskostnader		32 266	28 108
Avskrivninger mv. av varige driftsmidler	8	2 083	2 428
Driftskostnader faste eiendommer	3	5 019	4 803
Andre driftskostnader		3 846	2 175
Sum andre driftskostnader		8 865	6 978
Resultat før skattekostnad		93 868	95 067
Skatt på ordinært resultat	9	26 419	26 685
Resultat for regnskapsperioden		67 449	68 382
Utbytte		38 500	36 500
Overført til annen egenkapital	22	28 949	31 882
Sum overføringer og disponeringer		67 449	68 382

BALANSE

(Beløp i hele 1 000 kroner)

EIENDELER	Note	31.12.02	31.12.01
Kontanter og fordringer på sentralbanker		2	2
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		42 479	45 254
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist		345 101	299 003
Sum netto utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	4	387 580	344 257
Nedbetalingslån	5	45 594 250	42 413 031
Andre utlån	1	228 751	19 611
Sum netto utlån og fordringer på kunder		45 823 001	42 432 642
Sertifikater og obligasjoner, utstedt av det offentlige		4 171	614 870
Sertifikater og obligasjoner, utstedt av andre		14 112 787	11 238 030
Sum sert. obl. og andre rentebærende papirer med fast avkastning	6	14 116 958	11 852 900
Aksjer, andeler og grunnfondsbevis	7	554	554
Immaterielle eiendeler, utsatt skattefordel	9	0	6 880
Varige driftsmidler	8	3 240	4 221
Andre eiendeler		2 679	210
Opptjente ikke mottatte inntekter		664 160	729 945
Forskuddsbetalte ikke påløpne kostnader		3 255	1 824
Sum forskuddsbet. ikke påløpne kostn. og opptj. ikke mottatte inntekter		667 415	731 769
Sum eiendeler	13,17	61 001 429	55 373 435

BALANSE

GJELD OG EGENKAPITAL	Note	31.12.02	31.12.01
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid		1 154 665	822 225
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak		0	405 046
Obligasjonsgjeld		56 445 094	51 000 718
Andre langsiktige låneopptak		0	138
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	10	56 445 094	51 405 902
Finansielle derivater		1 032 903	1 007 238
Margintrekk og annen mellomregning med kunder		21 400	9 538
Annen gjeld	11	60 455	75 452
Sum annen gjeld		1 114 758	1 092 228
Påløpne kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		615 020	633 346
Pensjonsforpliktelser	2	0	491
Ansvarlig lånekapital	12,21	771 172	682 580
Fondsobligasjoner		135 108	0
Sum gjeld		60 235 817	54 636 772
Aksjekapital		660 000	660 000
Annen egenkapital		105 612	76 663
Sum egenkapital	21,22	765 612	736 663
Sum gjeld og egenkapital	13,17	61 001 429	55 373 435

Oslo, 31. desember 2002

14. mars 2003

I styret for Kommunalbanken

Else Bugge Fougner
Styrets leder

Per N. Hagen
Styrets nestleder

Unni Skaar Jahren
Styremedlem

Bjørn Kristoffersen
Styremedlem

Annette Nielsen
Styremedlem

Olav Rune Øverland
Styremedlem

Petter Skouen
Adm. direktør

KONTANTSTRØMANALYSE

(Beløp i hele 1 000 kroner)	2002	2001
Renteinnbetalinger	2 850 585	2 624 382
Renteutbetalinger	2 755 630	2 511 950
Andre innbetalinger	4 681	2 466
Driftsutbetalinger	61 724	67 402
Netto kontantstrøm fra driften	37 912	47 496
Økning utlån	3 181 220	5 636 291
Økning andre fordringer	147 253	106 428
Økning kortsiktige verdipapirer	2 264 058	5 285 078
Økning plasseringer i kredittinstitusjoner	43 323	-636 824
Netto kontantstrøm fra løpende finansiell virksomhet	5 635 854	10 390 973
Økning andre anleggsmidler	1 102	1 854
Netto kontantstrøm fra investeringer	1 102	1 854
Økning/reduksjon lån, utstedelse av verdipapirer	5 371 632	10 383 454
Økning/reduksjon øvrig gjeld	227 413	-38 133
Netto kontantstrøm fra langsiktig finansieringsvirksomhet	5 599 045	10 345 321
Netto endring i likvider	0	0
Likviditetsbeholdning 01.01.01	2	2
Likviditetsbeholdning 31.12.01	2	2

**KOMMUNALBANKENS HOVEDOPPGAVE ER Å BIDRA TIL AT DET ER KONKURRANSE I MARKEDET
FOR LÅN TIL NORSKE KOMMUNER, SLIK AT PRISENE HOLDES NEDE.**

REGNSKAPSPRINSIPPER

Regnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven, Forskrift om årsregnskap m.m. for banker, finansieringsforetak og morselskap for slike og Norsk God Regnskapsskikk.

Alle noter presenteres i hele 1 000 kr som også samsvarer med tallene i resultatregnskapet og balansen.

VERDIPAPIRER

Bankens beholdning i rentebærende verdipapirer inngår i sikringsporteføljen. For sikringsporteføljen periodiseres differansen mellom kostpris og pålydende (over- eller underkurs) over restløpetiden. Handelsporteføljen vurderes til virkelig verdi. Beholdningen av egne obligasjoner som inngår i den ordinære bankvirksomheten nettoføres mot obligasjonsgjeld i balansen.

Aksjer klassifisert som langsiktige investeringer vurderes til anskaffelseskost.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Finansielle instrumenter omfatter omsettelige finansielle eiendeler og gjeldsposter samt finansielle derivater.

Finansielle instrumenter på balansen omfatter i Kommunalbankens tilfelle i all hovedsak obligasjoner og sertifikater. Finansielle derivater er avtaler som inngås med finansinstitusjoner for å fastsette finansielle verdier i form av rentevilkår og valutakurser for bestemte perioder. Kommunalbanken har tillatelse til å inngå følgende avtaler: valutaterminkontrakter, rente- og valutabytteavtaler (swapper), renteopsjoner, aksjeopsjoner, avtale om fastsettelse av fremtidige rentebetingelser (FRA'er), børsnoterte renteterminkontrakter (Financial Futures).

Det gjøres et skille i den regnskapsmessige behandlingen mellom kjøp og salg av finansielle instrumenter som inngår i bankens handelsportefølje, og transaksjoner som foretas som ledd i styringen av den ordinære virksomheten.

Enhver transaksjon klassifiseres på inngåelsestidspunktet som en del av handelsporteføljen eller bankvirksomheten, avhengig av formålet med den enkelte transaksjon.

Handelsporteføljen består av omsettelige verdipapirer samt rentederivater, og vurderes til markedsverdi. Både derivat og innlån er vurdert til markedsverdi.

Banken benytter verdipapirer og derivater til sikring av sin renteposisjon. Et finansielt instrument klassifiseres som en sikringskontrakt når følgende krav er oppfylt:

- Transaksjonen må kunne identifiseres og være egnet som sikringsforretning på transaksjons-tidspunktet.
- Posten som skal sikres må innebære en valuta- eller renterisiko.
- Det må være høy grad av korrelasjon mellom verdiene av den posten som skal sikres og sikringstransaksjonen.

Gevinster og tap på finansielle derivater som inngår i bankvirksomheten periodiseres i samsvar med tilknyttede balanseposter.

Salgs- og gjenkjøpsavtaler for obligasjoner (Repos) behandles ikke som obligasjonsomsetning, men motverdien blir betraktet som en fordring eller gjeld. Inntekter og kostnader ved repos føres som henholdsvis renteinntekter og rentekostnader.

OVER- OG UNDERKURS PÅ UTSTEDTE OBLIGASJONER OG SERTIFIKATER

Utstedte obligasjoner og sertifikater er oppført i balansen til pålydende verdi med tillegg av overkurs og fradrag for underkurs.

Overkurs inntektsføres og underkurs kostnadsføres planmessig som en justering av løpende rentekostnader frem til sertifikatets/obligasjonens forfall, eventuelt frem til første innløsningsrett for obligasjonseier eller første rentereguleringstidspunkt.

Overkurs eller underkurs ved kjøp og salg av statsobligasjoner og statssertifikater, klassifisert som en del av bankvirksomheten, periodiseres på tilsvarende måte.

Ved tilbakekjøp av egne obligasjoner blir tap og gevinst resultatført på tidspunkt for tilbakekjøp.

UTLÅN - TAPSAVSETNINGER

Bankens utlån er vurdert til nominelle verdier. Alle utlån er gitt til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og til andre selskaper garantert av kommuner. Banken har ingen beholdning av misligholdte og tapsutsatte engasjementer. Av den grunn er det ikke foretatt spesifiserte og uspesifiserte tapsavsetninger.

FORDRINGER OG GJELD I UTENLANDSK VALUTA

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta klassifiseres som pengeposter og er omregnet etter markedskurser på balansedagen.

PENSJONSKOSTNADER OG PENSJONSFORPLIKTELSER

Banken har pensjonsordning for de ansatte. Pensjonsordningen behandles regnskapsmessig i henhold til NRS for pensjonskostnader. I henhold til denne standarden skal bankens pensjonsordning behandles som en ytelsesplan. Tradisjonell opptjeningsprofil og forventet sluttlønn er lagt til grunn som opptjeningsgrunnlag.

Periodens netto pensjonskostnad er inkludert i "lønn og lønnsavhengige kostnader" og består av summen av periodens opptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen og forventet avkastning på pensjonsmidlene. Pensjonsmidler er differansen mellom virkelig verdi av pensjonsmidlene og nåverdien av de beregnede pensjonsforpliktelser, og føres som langsiktig eiendel/gjeld i balansen.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte ordinære avskrivninger. Ved verdifall som antas å ikke være forbigående blir det foretatt nedskrivning til antatt virkelig verdi.

Ordinære avskrivninger, basert på kostpris, er beregnet

lineært over driftsmidlenes antatte økonomiske levetid. Det er benyttet følgende avskrivningssatser :

- Kontormaskiner : 25 %
- EDB- utstyr : 33,3 %
- Inventar : 20 %
- Biler: 20 %

SKATTEKOSTNAD

Skatter kostnadsføres når de påløper, det vil si at skattekostnaden er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Det korrigeres for midlertidige og permanente forskjeller før årets skattegrunnlag for betalbar skatt framkommer. Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Ved beregning benyttes nominell skattesats. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller innenfor samme tidsintervall vurderes mot hverandre. Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets skattepliktige resultat) og endring i netto utsatt skatt.

TIDSAVGRENSNINGER

Inntekter resultatføres når de opptjenes. Kostnader sammenstilles med inntektene, slik at kostnader resultatføres i samme regnskapsperiode som tilhørende inntekter.

PERIODISERING AV RENTER OG GEBYRER

Renter og provisjoner tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader.

FORDRINGER OG GJELD I UTENLANDSK VALUTA

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta klassifiseres som pengeposter og er omregnet etter markedskurser på balansedagen. Ansvarlig lånekapital, fondsobligasjoner og tilhørende sikringsposter er bokført til historisk kost.

SAMMENLIGNINGSTALL

Banken har med virkning fra 1. januar 2002 foretatt enkelte endringer knyttet til prinsipper for klassifisering av resultat og balansekonti. Sammenligningstallene i resultat og balanse er omarbeidet i henhold til de nye prinsippene. Sammenligningstall i kontantstrømanalysen er ikke omarbeidet. Tallene er derfor ikke sammenlignbare.

NOTE 1

LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE

(Beløp i hele 1 000 kroner)

	2002	2001
Lønn og annen godtgjørelse	16 950	16 025
Herav lønn og godtgjørelse til adm. direktør	1 153	1 024
Herav honorar til styret	450	435
Herav honorar til kontrollkomiteen	90	90
Herav honorar til representantskapet	49	43

Administrerende direktør er styremedlem i henhold til finansieringsvirksomhetsloven, men tilkommer ikke styrehonorar. Han har en etterlønsavtale utover oppsigelsestiden tilsvarende ett års kontantlønn. Stillingen har pensjonsalder ved fylte 65 år.

LÅN TIL ANSATTE

(Beløp i hele 1 000 kroner)

	Saldo pr. 31.12.02	Saldo pr. 31.12.01
Kortsiktige personallån	563	370
Herav lån til adm. direktør	37	55
Boliglån	14 901	13 279
Herav boliglån til adm. direktør	1 287	979
Totale lån til ansatte	15 464	13 649
Rentesubsidier i perioden	94	24

Rentesubsidiene er regnet som differensen mellom lånerenten og rentesatsen som gir grunnlag for fordelsbeskatning.

Boliglånene er subsidiert ved at de ansatte får fastsatt boliglårenten til 1% lavere enn bankens innlånsrente. Sikkerheten for lånene blir godkjent av kontrollkomiteen.

Honorar for revisjon av årsregnskapet	341
Honorar for annen finansiell revisjon	151
Sum revisjonshonorar	492

Honorar for andre tjenester og bistand	149
--	-----

Alle beløp er inklusive mva.

NOTE 2

PENSJONSFORHOLD – KOLLEKTIV ORDNING

(Beløp i hele 1 000 kroner)

Kommunalbankens pensjonsansvar er dekket gjennom pensjonsordning i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og omfatter tariffestede ytelser som gjelder for blant annet kommunale og fylkeskommunale foretak. Pensjonsytelsene samordnes med folketrygdens ytelser. Banken har pensjonsordning som omfatter alle ansatte. Ordningen gir rett til definerte fremtidige ytelser.

Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom KLP. I tillegg har banken en ordning knyttet til AFP. Denne er usikret og dekkes over selskapets drift.

AVTALEFESTET PENSJON (AFP)

I tillegg til den ordinære tjenstepensjonsordning kommer ytelser i form av avtalefestet pensjon til aldersgruppen fra 62 til 66 år. AFP etter 65 år er dekket med samme tilskudd i prosent av pensjonsgrunnlaget for alle arbeidsgivere uavhengig av arbeidsgiverorganisasjon. Ordningen er medtatt i beregningen av pensjonsforpliktelsene.

De økonomiske forutsetninger som er lagt til grunn for beregning av pensjonsforpliktelser er:

Årlig avkastning	7,0%
Diskonteringsrente	7,0%
Årlig lønnsvekst	3,5%
Årlig vekst i folketrygdens grunnbeløp	3,5%
PENSJONSKOSTNADER	2002
Årets opptjening	1 729
Rentekostnad	179
Brutto pensjonskostnad	1 908
Forventet avkastning	- 145
Administrasjonskostnad	3
Netto pensjonskostnad	1 766
PENSJONSFORPLIKTELSE	31.12.2002
Brutto påløpt forpliktelse	2 718
Pensjonsmidler	3 501
Netto påløpt forpliktelse	- 783
Balanseført netto forpliktelse	- 783

LØNN OVER 12G

I tillegg har Kommunalbanken en pensjonsordning for lønn over 12G.

NOTE 3

ANDRE DRIFTSKOSTNADER *(Beløp i hele kroner)*

Kommunalbanken har kontorlokaler i Munkedamsveien 45, Vika Atrium i Oslo. Bygningskomplekset eies av Olav Thon Eiendomsselskap ASA og Kommunalbanken har inngått en leieavtale for 1 378 kvm. Leieavtalen løper fast og uoppsigelig frem til 31.08.2009. Leiesum for år 2002 var kr. 3 795 000. Leien kan av utleier reguleres hvert år overensstemmende og proposjonalt med endringene i Statistisk Sentralbyrås konsumprisindeks 15.10. hvert år.

NOTE 4

UTLÅN TIL KREDITTINSTITUSJONER

(Beløp i hele 1 000 kroner)

	2002	2001
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid	42 479	45 254
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	345 101	299 003
Sum innskudd i og utlån til kredittinstitusjoner	387 580	344 257

Det er plassert kr. 1 853 på egen skattetrekkkonto.

NOTE 5

UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER: (Beløp i hele 1 000 kroner)

Utlån til kunder forfaller slik:

Tid til forfall	Inntil 3 mnd.	3 mnd. - 1 år	1 år - 5 år	Over 5 år	Totalt
Lån til p.t. rente	590 223	1 118 601	5 732 057	16 627 791	24 068 672
Lån til fast rente	3 106 771	2 592 529	4 465 669	11 360 609	21 525 578
Lån mot grunnkjøpsobligasjoner					0
	3 696 994	3 711 130	10 197 726	27 988 400	45 594 250

UTLÅNENE FYLKESVIS FORDELT

	31.12.02	31.12.01
Østfold	2 910 704	1 939 043
Akershus	4 271 192	2 510 629
Oslo	548 695	452 296
Hedmark	2 206 363	1 690 046
Oppland	1 238 926	1 540 709
Buskerud	2 140 076	2 160 556
Vestfold	2 033 482	1 313 891
Telemark	1 796 691	2 089 812
Aust-Agder	973 057	911 618
Vest-Agder	1 816 852	2 270 358
Rogaland	3 665 626	3 410 634
Hordaland	4 001 062	4 725 399
Sogn og Fjordane	2 248 333	1 997 174
Møre og Romsdal	2 764 686	2 827 439
Sør-Trøndelag	3 652 889	3 274 280
Nord-Trøndelag	2 716 468	2 604 530
Nordland	3 706 075	3 291 857
Troms	1 725 634	2 408 210
Finnmark	1 177 439	994 550
Totalt	45 594 250	42 413 031

NOTE 6

PLASSERINGER I SERTIFIKATER, OBLIGASJONER OG ANDRE RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER

(Beløp i hele 1 000 kroner)

	Bokført verdi				
Handelsportefølje	4 765 562				
Andre omløpsmidler	9 351 397				
Sum sertifikater og obligasjoner	14 116 959				
	Bokført verdi	Ansk. kost	Virkelig verdi	Gj.snitt eff. rente	Børsnotert
Statsgaranterte obligasjoner (vektet 0 %)	10 372	10 465	10 000	5,50	10 372
Stats- og statsgaranterte sert. utland (vektet 0 %)	1 042 142	1 019 082	1 065 774	5,33	1 042 142
Statsgaranterte obligasjoner utland (vektet 0 %)	2 981 889	2 978 158	2 981 722	1,74	2 981 889
Sertifikater utstedt av fin. institusjoner (vektet 20 %)	2 786 283	2 782 129	2 797 815	5,55	2 229 026
Sertifikater utstedt av fin. inst.- utland (vektet 20 %)	7 296 273	7 283 578	7 340 519	3,58	5 837 042
Sum	14 116 959	14 073 412	14 195 830		

Bankens beholdning i rentebærende verdipapirer inngår i sikringsporteføljen.

Differansen mellom kostpris og pålydende (over- eller underkurs) periodiseres over restløpetiden.

HERAV HANDELSPORTEFØLJE:

Valuta	Markedsverdi	Bokført verdi
USD	2 411 709	2 411 709
EUR	787 682	787 682
NOK	1 566 171	1 566 171
Sum	4 765 562	4 765 562

NOTE 7

AKSJER

Aksjeporteføljen består av:

1.000 aksjer i Norsk Vekst ASA med en kostpris på NOK 100 pr. aksje. Aksjens pålydende er NOK 88 .

Selskapets totale aksjekapital er på NOK 600 mill. Aksjene er bokført til kostpris. Markedsverdien er NOK 6,70 pr. aksje.

1.000 aksjer i Norsk Vekst Forvaltning ASA med en kostpris på NOK 0 pr. aksje. Aksjens pålydende er NOK 2.

Selskapets totale aksjekapital er på NOK 13 333 000. Aksjene er bokført til kostpris. Markedsverdien er NOK 2,80 pr. aksje.

500 aksjer i Administrative Solutions NLGFA AB med en kostpris på NOK 907,30 pr. aksje. Aksjens pålydende er SEK 1.000.

Selskapets totale aksjekapital er på SEK 1.000.000. Aksjene er bokført til kostpris.

NOTE 8

MASKINER, INVENTAR O.L. (Beløp i hele 1 000 kroner)

	Kontormaskiner (4 år)	EDB-utstyr (3 år)	Møbler (5 år)	Biler (5 år)	Kunst ikke avskr	Sum
(Avskrivningstid, lineær)						
Anskaffelseskost pr. 01.01.02	497	5 232	3 242	400	177	9 548
Tilgang 2002 til kostpris	65	1 000	22	0	15	1 102
Kostpris pr. 31.12.02	562	6 232	3 264	400	192	10 650
Akk. avskrivninger pr. 01.01.02	235	3 604	1 355	133		5 327
Årets avskr.	127	1 226	650	80		2 083
Akk. avskr. pr. 31.12.02	362	4 830	2 005	213		7 410
Bokført verdi pr. 31.12.02	200	1 402	1 259	187	192	3 240

Skattemessig verdi på anleggsmidlene er kr. 4 738 og det påhviler dermed en negativ midlertidig forskjell på kr. 1 499 pr. 31.12.02.

NOTE 9

SKATT (Beløp i hele 1 000 kroner)

PERIODENS SKATTEKOSTNAD FORDELER SEG PÅ:

Betalbar skatt	19 399	35 937
Endring i utsatt skatt	7 020	-9 252
For lite avsatt tidligere år		
Sum skattekostnad	26 419	26 685

BETALBAR SKATT I BALANSEN FREMKOMMER SLIK:

Betalbar skatt på årets resultat	19 399	35 937
Sum betalbar skatt	19 399	35 937

BEREGNING AV PERIODENS SKATTEGRUNNLAG:

Resultat før skattekostnad	93 868	95 067
Permanente forskjeller	485	237
Endring i midlertidige forskjeller	-25 072	12 710
Andre reguleringer	-	20 177
Periodens skattegrunnlag	69 282	128 191

OVERSIKT OVER MIDLERTIDIGE FORSKJELLER:

Anleggsmidler	-1 499	-861
Sikringsinstrumenter	1 218	-3 030
Andre midlertidige forskjeller	-	-20 188
Pensjoner	783	-491
Sum	502	-24 570
28 % utsatt skatt/utsatt skattefordel (-)	140	-6 880

FORKL. TIL HVORFOR ÅRETS SKATTEKOSTN. IKKE UTGJ. 28 % AV RESULTAT FØR SKATT:

28 % skatt av resultat før skatt	26 283	26 619
Permanente forskjeller (28%)	136	66
Beregnet skattekostnad	26 419	26 685

NOTE 10

SPESIFIKASJON AV GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER OG GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER *(Beløp i hele 1 000 kroner)*

	2002	Gj.snittlig rente
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid	1 154 665	2,91
Obligasjonsgjeld i NOK	25 260 300	6,01
Obligasjonsgjeld i utenlandsk valuta	31 184 794	4,19
Sertifikater og obligasjonsgjeld	56 445 094	

Gjennomsnittlig rentesats er beregnet på vektet nominell rente pr. 31.12.02
Sertifikat- og obligasjonsgjeld fordelt på valuta framgår av egen note, se valutarisiko

NOTE 11

ANNEN GJELD *(Beløp i hele 1 000 kroner)*

	2002	2001
Avsatt utbytte	38 500	36 500
Betalbar skatt	19 399	35 937
Annen gjeld	2 556	3 015
Annen gjeld	60 455	75 452

NOTE 12

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONSLÅN *(Beløp i hele 1 000 kroner)*

	2002	2001
Ordinær ansvarlig lånekapital – forfall 2010 (EUR 40 mill) (Renten reguleres hver 3. mnd. Gjeldende rente 3,672%)	321 680	321 680
Evigvarende ansvarlig lånekapital (EUR 45 mill) (Fastrente, 6,95%)	360 900	360 900
Ordinær ansvarlig lånekapital – forfall 2012 (EUR 10 mill) (Renten reguleres hver 3. mnd. Gjeldende rente 3,659%)	76 300	0
Ordinær ansvarlig lånekapital – forfall 2012 (EUR 2.042.358) (Fastrente 6,29%)	12 292	0
Ordinær ansvarlig lånekapital – forfall 2012 (EUR 17.957.642) (Fastrente 6,29%) 1)	135 108	0
Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	906 280	682 580

1) Fondsobligasjoner er et kapitalinstrument som er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15% av samlet kjernekapital.

NOTE 13

FORFALLSSTRUKTUR PÅ RENTEFOLSOMME EIENDELER OG GJELD (Beløp i hele 1 000 kroner)

BELØP FORDELT PÅ RESTLØPETID	Sum hovedstol	Inntil 1 mnd totalt	Herav valuta	1-3 mnd totalt	Herav valuta
EIENDELER:					
Innskudd i andre finansinstitusjoner	387 582	387 582	347 240		
Nedbetalingsutlån	45 594 250	708 545		2 280 025	
Verdipapirer	14 116 959	876 495	784 351	3 886 089	3 678 788
Andre kortsiktige utlån	228 751	102 348		103 430	
Finansielle derivater	0				
Forskuddsbet. kostnader	3 255	432		1 959	
Opptjente ikke mottatte inntekter	664 160	391 855	53 535	272 306	37 202
Øvrige eiendeler	6 472	2 679			
Sum	61 001 429	2 469 935		6 543 809	

GJELD:

Lån til kredittinstitusjoner	1 154 665				
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	0				
Obligasjonsgjeld	56 445 094	3 022	3 022	4 996 808	9 746
Finansielle derivater	1 032 904	122 235	122 235	394 217	394 217
Annen gjeld	81 856	32 403		38 502	
Påløpne kostnader og avsetninger	615 020	67 444	49 844	134 041	130 535
Ansvarlig lånekapital	771 172				
Fondsobligasjoner	135 108				
Egenkapital	765 612				
Sum	61 001 429	225 103		5 563 567	
Netto likviditetseksponering balanseposter	0	2 244 831		980 242	

BELØP FORDELT PÅ REGULERINGSTIDSPUNKT	Sum hovedstol	Inntil 1 mnd totalt	Herav valuta	1-3 mnd totalt	Herav valuta
EIENDELER:					
Innskudd i andre finansinstitusjoner	387 582	387 582	347 240		
Nedbetalingsutlån	45 594 250	8 828 686		19 562 072	
Verdipapirer	14 116 959	3 707 157	3 274 906	7 756 744	6 512 504
Andre kortsiktige utlån	228 751	102 348		103 430	
Finansielle derivater	0				
Forskuddsbet. kostnader	3 255	432		1 959	
Opptjente ikke mottatte inntekter	664 160	391 855	53 535	272 306	37 202
Øvrige eiendeler	6 472	2 679			
Sum	61 001 429	13 420 737		27 696 511	

GJELD:

Lån til kredittinstitusjoner	1 154 665			1 154 665	
Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	0				
Obligasjonsgjeld	56 445 094	4 176 547	3 041 611	10 693 039	5 243 381
Finansielle derivater	1 032 904	122 235	122 235	394 217	394 217
Annen gjeld	81 856	32 403		38 502	
Påløpne kostnader og avsetninger	615 020	67 444	49 844	134 041	130 535
Ansvarlig lånekapital	771 172	410 272	410 272		
Fondsobligasjoner	135 108	135 108	135 108		
Egenkapital	765 612				
Sum	61 001 429	4 944 009		12 414 463	

Netto renteeksponering balanseposter **8 476 729** **15 282 047**

Netto renteeksponering fin. derivater -5 128 130 -17 498 615
 Samlet renteeksponering 3 348 598 -2 216 568

3-12 mnd totalt	Herav valuta	1-5 år totalt	Herav valuta	Over 5 år totalt	Herav valuta	Uten forfall	Herav valuta
2 017 184		1 652 197		38 936 300			
2 519 550	2 187 092	6 717 223	5 513 441	117 602			
258		188		22 528			
864							
				554		3 240	
4 537 856		8 369 607		39 076 983		3 240	
				1 154 665			
518 363	84 541	22 893 023	8 302 185	28 033 878	22 785 300		
93 305	93 305	146 389	146 389	276 759	276 759		
10 951							
413 535	291 755						
				410 272	410 272	360 900	360 900
				135 108	135 108		
						765 612	
1 036 154		23 039 411		30 010 681		1 126 512	
3 501 702		-14 669 804		9 066 302		-1 123 273	
3-12 mnd totalt	Herav valuta	1-5 år totalt	Herav valuta	Over 5 år totalt	Herav valuta	Uten forfall	Herav valuta
3 714 463		11 822 183		1 666 847			
768 383	666 693	1 767 074	1 709 568	117 602			
5 156		10 188		7 630			
864							
				554		3 240	
4 488 865		13 599 444		1 792 632		3 240	
7 532 720	7 399 676	21 596 268	8 302 185	12 446 520	7 197 941		
93 305	93 305	146 389	146 389	276 759	276 759		
10 951							
413 535	291 755						
				360 900	360 900		
						765 612	
8 050 511		21 742 656		13 084 178		765 612	
-3 561 645		-8 143 212		-11 291 546		-762 373	
4 214 416		6 801 457		11 610 872		0	
652 771		-1 341 755		319 326		-762 373	

NOTE 14

VOLUM I DE FORSKJELLIGE FINANSIELLE DERIVATER *(Beløp i hele 1 000 kroner)*

Det er inngått rentebytteavtaler (swapper) som er bytte av rentebetingelser for et bestemt beløp for en fastsatt periode, FRAer som fastsetter rentesats for et nominelt beløp for en fremtidig periode og renteopsjoner som sikrer kjøper av en bestemt rente på et avtalt beløp. Formålet med disse avtalene er sikring mot konkrete risikoelementer.

Avtalene knytter seg til bankens innlåns- og investeringsaktivitet, og omfattet ved utgangen av 2002:

Type avtale	Kjøpt	Solgt	Netto
Fremtidig renteavtaler (FRA)	1 244 000	1 175 000	69 000
Valutaterminer	2 534 388	0	2 534 388
Swapper	20 296 217	86 181 451	-65 885 234
herav renteswapper	18 176 625	35 991 953	- 17 812 328
herav valutaswapper	2 116 259	50 189 498	-48 072 906
Sum	24 074 605	87 356 451	-63 281 846

NOTE 15

RENTERISIKO

Renterisiko oppstår i forbindelse med bankens utlåns- og innlånsvirksomhet. Renterisikoen er et resultat av at rentebindingstiden for bankens eiendeler og gjeld ikke er sammenfallende, samt at inn- og utbetalinger faller på forskjellige tidspunkt. Som et ledd i bankens styring av renterisiko på eiendeler og gjeld foretar banken aktivt kjøp og salg av verdipapirer utstedt av banker, statspapirer og inngåelse av derivatkontrakter, hovedsakelig FRA-kontrakter og renteswapper.

Banken har opprettholdt strategien med å tilpasse bankens innlånsaktivitet til bankens ulike typer utlån, hvilket har medført at bankens innlån og utlån har en tilnærmet lik rentebindingstid. Banken har delt opp utlån og innlån i ulike porteføljer. Styring av renterisikoen foregår ved at de ulike innlånsporteføljenes varighet (durasjon) matches mot varigheten på de ulike utlånsporteføljene. En porteføljes varighet er definert som den vektete varigheten av rentebindingstiden på det enkelte innlån/utlån som inngår i porteføljen. Vektene er markedsverdi av det enkelte innlån/utlån i forhold til markedsverdi for hele porteføljen. Videre er avdragsprofilen på våre utlån tilpasset avdragsprofilen på våre innlån.

I de porteføljene som er rentesensitive, investeringsporteføljen og fastrenteporteføljene, er grensen for maksimal eksponering ved en renteendring på 1 prosent satt til kr 12 millioner totalt. Pr 31.12.2002 var totaleksponeringen – 5,35 millioner kroner ved 1 prosent renteøkning og 5,36 millioner kroner ved 1 prosent rentefall.

NOTE 16

MOTPARTSRISIKO VED FINANSIELLE INSTRUMENTER

Motpartsrisiko er risikoen for at motparten ikke kan møte sine forpliktelser ved oppgjørstidspunkt for en avtale.

Kommunalbanken fører en meget restriktiv politikk ved inngåelse av avtaler der banken påtar seg motpartsrisiko. Banken har satt grense for maksimal eksponering mot hver motpart. Disse motpartene er kun solide norske finansinstitusjoner eller internasjonale finansinstitusjoner med minimum Aa3/AA- rating fra Moody's eller Standard & Poor's. Eksponeringen overvåkes kontinuerlig og rapporteres til bankens analysekomité hver uke og til styret hvert styremøte.

Enkelte avtaler er strukturert med sikte på å redusere Kommunalbankens motpartsrisiko. Dette er oppnådd gjennom å inngå nettingavtaler, å kreve sikkerhetsstillelse, forskuddsbetaling eller betaling i avdrag.

Kredittrisikoen kommer fra følgende instrumenter 31.12.2001

	Markedsverdi
Fremtidige renteavtaler (FRA)	5 866 907
Valutaterminer og valutaswapper	2 504 193 508
Renteswapper	1 330 146 841

Markedsverdien er beregnet ut fra markedsverdimetoden (jfr. kapitaldekningsforskriftene). Ved beregningene har vi tatt hensyn til motpartene, slik at negativ kreditteksponering overfor en motpart ikke trekker ned summen. Verdien som fremkommer er ikke vektet, men alle eksponeringer har 20 prosent-vekter.

NOTE 17

VALUTARISIKO (Beløp i hele 1 000 kroner)

Tabellen nedenfor angir valutaposisjoner i henhold til definisjonene gitt av Norges Bank. Kommunalbanken har i sine finansielle retningslinjer bestemt at banken ikke skal ta netto valutaposisjoner. Alle valutatransaksjoner er sikringsforretninger.

EIENDELER:	Totalt	Norske kr	Utenlandsk valuta	herav USD	JPY
Kontanter og fordringer på sentralbanker	2	2	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	387 580	387 580	-	534	4
Utlån til og fordringer på kunder	45 823 001	45 823 001	-	-	-
Sertifikater, obligasjoner og andre renteb. verdipapirer med fast avkastning	14 116 959	1 951 024	12 165 935	7 641 795	175 621
Aksjer	554	100	454	-	-
Varige driftsmidler	3 240	3 240	-	-	-
Andre eiendeler	2 679	2 679	-	-	-
Forskuddsbet. ikke påløpne kostn. og opptjente ikke mottatte inntekter	667 415	579 632	87 784	46 005	146
Sum eiendeler	61 001 429	48 747 256	12 254 173	7 687 800	175 766
GJELD OG EGENKAPITAL					
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 154 665	2 309 329	-1 154 664	-660 678	-
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	56 445 094	87 275 765	-30 830 671	-5 446 473	-14 575 314
Annen gjeld	1 114 759	1 114 759	-	-	-
Påløpne kostn. og mottatt ikke opptjente inntekter	615 020	936 120	-321 101	-165 042	-1 119
Avsetninger for påløpne kostnader og forpliktelser	-	-	-	-	-
Ansvarlig lånekapital	771 172	1 477 300	-706 128	-	-
Fondsobligasjoner	135 108	135 108	-	-	-
Egenkapital	765 612	765 464	148	-	148
Sum gjeld og egenkapital	61 001 429	94 013 845	-33 012 416	-6 272 192	-14 576 284
Netto valutaeksponering på balanseposter			45 266 589	1 415 608	-14 400 518
Netto valutaeksponering på finansielle derivater			20 538 208	-1 419 167	14 400 562
Netto valutaeksponering pr. 31.12.02			-4 782	-3 560	44
Netto finansielle derivater i norske kroner			(1 419 167,47)	14 400 561,61	
Netto finansielle derivater i valuta			(1 419 167 469,34)	14 400 561 607,90	
Valutakurs			-204 064 630	245 935 000 000	
			6,9545	0,05855434	

	EURO	CHF	DKK	GBP	SEK	HKD	AUD	NZD
	-	-	-	-	-	-	-	-
	183 160	202	9	33	163 215	-	83	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	3 693 901	222 141	220 710	-	182 901	-	28 867	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	27 924	3 273	8 824	-	1 141	-	471	-
	3 904 986	225 414	229 533	-	347 257	-	29 338	-
	-493 987	-	-	-	-	-	-	-
	-1 041 271	-4 481 959	-	-3 590 183	-	-191 731	-1 503 741	-363 249
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-35 896	-24 308	-8 930	-33 611	-1 188	-	-51 008	-2 489
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-706 128	-	-	-	-	-	-	-
	-130 669	-	-	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-	-	-	-
	-2 407 950	-4 506 266	-8 930	-3 623 794	-1 188	-191 731	-1 554 749	-365 738
	1 497 036	-4 280 852	220 603	-3 623 794	346 070	-191 731	-1 525 411	-365 738
	-1 500 359	4 280 792	-220 603	3 623 799	-344 069	191 731	1 525 524	365 738
	-3 323	-61	0	4	2 001	-	113	0
	(1 500 359,24)	4 280 791,57	(220 603,47)	3 623 798,70	(344 069,04)	191 731,42	1 525 524,04	365 737,57
	(1 500 359 242,80)	4 280 791 567,00	(220 603 473,00)	3 623 798 701,25	(344 069 044,57)	191 731 422,69	1 525 524 035,69	365 737 570,00
	-206 192 622	855 970 000	-225 000 000	325 000 000	-432 751 734	215 000 000	387 695 000	100 000 000
	7,27649335	5,0011	0,98045988	11,15014985	0,795072596	0,891774059	3,9348561	3,6573757

NOTE 18

KOMMUNALBANKENS REFINANSIERINGSRISIKO

Refinansieringsrisiko er risikoen for at banken ikke kan møte sine låneforfall på avtalt oppgjørslag av markedsmessige årsaker.

Banken søker å ha nok likviditet til å møte sine forpliktelser i god tid før store forfall, slik at likviditetsrisikoen er meget begrenset. I tillegg har banken sikret seg lang finansiering med kort rentebinding gjennom å inngå rentebytteavtaler. Kredittkvaliteten til Kommunalbanken har meget høy anseelse. AAA fra Standard & Poor's og Aaa fra Moody's. Dermed er det lett å få tilgang til kapital både i gode og dårlige tider.

Kommunalbanken har ved utgangen av 2002 statsgarantert gjeld for 17,5 milliarder kroner, som i sin helhet ble tatt opp før omdannelsen til aksjeselskap.

NOTE 19

GARANTIPROVISJON TIL STATEN

Stortinget har vedtatt at banken skal betale en garantiprovisjon på 0,10 % p.a. til staten av de statsgaranterte innlån. Beløpet for 2002 er NOK 18,9 mill og for 2001 NOK 24,5 mill.

NOTE 20

GARANTIANSVAR

Banken har stilt garanti for lån som kommuner har tatt opp til finansiering av skolebygg. Garantiene utgjør pr. 31. desember 2002 kr. 1 455 510. Garantiansvaret er i løpet av 2002 redusert med kr. 1.490.600.

NOTE 21

KAPITALDEKNING (Beløp i hele 1 000 kroner)

Tilleggs kapital kan ikke utgjøre mer enn 100 prosent av kjernekapitalen. Bankens ansvarlige kapital oppfyller kravene til kapitaldekning. Bankens ansvarlige kapital består av følgende elementer:

KJERNEKAPITAL:	31.12.2002	31.12.2001
Aksjekapital	660 000	660 000
Øvrig egenkapital	105 612	76 663
Egenkapital	765 612	736 663
Fondsobligasjoner	135 108	0
Balansført utsatt skattefordel	0	-6 879
Sum kjernekapital	900 720	729 784
TILLEGGSKAPITAL:		
Ansvarlig lån	410 272	321 680
Evigvarende ansvarlig lånekapital	360 900	360 900
Sum tilleggs kapital	771 172	682 580
Sum ansvarlig kapital	1 671 892	1 412 364

Ansvarlig lånekapital er bokført til historisk kost.

DET RISIKOVEIDE BEREGNINGSGRUNNLAGET ER SAMMENSATT SOM FØLGER:

Risikovekt	2002		2001	
	Bokført	Vektet beløp	Bokført	Vektet beløp
0 %	4 034 405	0	1 694 307	0
20 %	46 493 715	9 298 743	46 284 784	9 256 956
50 %	15 461	7 731	13 648	6 824
100 %	2 563 311	2 563 311	1 776 041	1 776 041
Poster som inngår i handelsporteføljen	4 765 562	395 325	5 604 655	664 780
Omsettelige gjeldsbrev som inngår i handelsporteføljen	3 128 975	312 692		
Poster utenom balansen som ikke inngår i handelsporteføljen		1 303 149		622 547
Sum risikovektet balanse		13 880 951		12 327 148
Kapitaldekning		12,04		11,46

NOTE 22

EGENKAPITAL (Beløp i hele 1 000 kroner)

	Aksjekapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
KORRIGERING AV SAMMENLIGNINGSTALL			
Egenkapital 31.12.01	660 000	91 198	751 198
Netto feil i tidligere årsregnskap		-14 535	-14 535
Egenkapital 01.01.02	660 000	76 663	736 663
ÅRETS ENDRING AV EGENKAPITAL			
Resultat for regnskapsperioden		67 449	67 449
Utbytte		-38 500	-38 500
Egenkapital 31.12.02	660 000	105 612	765 612

Staten eier 80 % av aksjene og KLP eier 20 %. Pålydende pr. aksje er kr.1000 og antall aksjer er 660.000. Feil i tidligere årsregnskap har sammenheng med overgang til nytt datasystem siste kvartal 2001 hvor det i ettertid ble avdekket at enkelte derivathandler ikke ble korrekt behandlet. Feil i tidligere årsregnskap er ført direkte mot egenkapitalen. Sammenligningstall i resultat og balanse er endret.

Til generalforsamlingen i Kommunalbanken AS

REVISJONSBERETNING FOR 2002

Vi har revidert årsregnskapet for Kommunalbanken AS for regnskapsåret 2002, som viser et overskudd på kr 67 449 000. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og administrerende direktør. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonsskikk i Norge. God revisjonsskikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og interne kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for selskapets økonomiske stilling 31. desember 2002 og for resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge.
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapsskikk i Norge.
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Oslo, 14. mars 2003
ERNST & YOUNG AS

Tor Steinfeldt-Foss
statsautorisert revisor

KONTROLLKOMITÉENS UTTALELSE

Kontrollkomitéen har gjennomgått årsoppgjøret og revisjonsberetningen for 2002 for Kommunalbanken AS.

Kontrollkomitéen tilrår representantskapet i Kommunalbanken AS å godkjenne årsregnskapet og årsberetningen og å treffe beslutning om anvendelse av overskuddet i samsvar med styrets forslag.

Oslo, den 17. mars 2003

Kontrollkomitéen for Kommunalbanken AS

Aage Rundberget
formann

Britt Lund

Svein Blix

TIL GENERALFORSAMLINGEN I KOMMUNALBANKEN AS

I samsvar med § 15 i vedtektene er regnskapet for 2002 gjennomgått.

Representantskapet anbefaler at styrets forslag til resultatregnskap og balanse, samt forslag til anvendelse av overskuddet, kroner 67 449 000 godkjennes av generalforsamlingen.

Oslo, 27. mars 2003

Representantskapet i Kommunalbanken AS

Oddvar Flæte
Representantskapets leder

Vedtekter for Kommunalbanken AS

KAP. I – FIRMA, FORMÅL, KONTORKOMMUNE

- § 1 Selskapets navn er Kommunalbanken AS.
- § 2 Selskapet er en direkte videreføring av virksomheten i det statlige forvaltningsorganet Norges Kommunalbank. Statens aksjer vil gradvis bli overdratt til kommunal sektor, (kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper (IKS), kommunale pensjonskasser og Kommunal Landspensjonskasse (KLP). Dette vil skje i samsvarende med selskapets målsetting om høyest mulig kredittverdighet.
- § 3 Selskapets formål er å yte lån til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti, eller annen betryggende sikkerhet.

Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet.

- § 4 Selskapets forretningskontor er i Oslo.

KAP. II – ANSVARLIG KAPITAL – AKSJER

- § 5 Selskapets aksjekapital er NOK 660 000 000, fordelt på 660 000 aksjer á NOK 1 000.
- § 6 Erverv av aksjer er betinget av samtykke fra selskapets styre. Samtykke kan bare nektes når det foreligger saklig grunn.
- § 7 Den forkjøpsrett som aksjeeier har etter aksjeloven § 4-19 kan gjøres gjeldende også for aksjer som har skiftet eier.

KAP. III – STYRET

- § 8 Selskapets styre består av fra fem til åtte medlemmer. Selskapets administrerende direktør skal være medlem av styret. Ett av styrets valgte medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte i selskapet. For dette medlem skal det velges ett personlig varamedlem med møte- og talerett i styret.

De øvrige medlemmer velges av generalforsamlingen for to år av gangen, slik at minimum to er på valg hvert år, maksimum tre av de valgte medlemmer. Etter det første året er minst halvparten av de valgte medlemmer på valg etter loddtrekning, og etter ytterligere ett år de gjenværende.

Styrets leder og nestleder velges av generalforsamlingen.

Når Kommunal Landspensjonskasse (KLP) har mer enn null, men mindre eller lik 20% av aksjene, skal Kommunal- og regionaldepartementet utøve den valgmyndighet som i annet og tredje ledd ligger til generalforsamlingen. Dersom kommunesektoren/KLP får en eierandel som overstiger 20% skal styret velges av representantskapet.

- § 9 Styrets leder skal sørge for at styret avholder møter så ofte som selskapets virksomhet tilsier det, eller når et styremedlem krever det.

Styret er vedtaksført når mer enn halvparten av styrets medlemmer er til stede. Som styrets vedtak gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, dog må de som stemmer for et forslag som innebærer en endring utgjøre mer enn en

treddel av samtlige styremedlemmer. Ved stemmelikhet gjør møteleders stemme utslaget.

§ 10 Styret leder selskapets virksomhet, og skal således blant annet:

1. Fastsette retningslinjer for selskapets virksomhet og kontrollere at disse blir fulgt.
2. Bevilge lån og gi fullmakter.
3. Treffe beslutninger og gi fullmakt om opptak av lån.
4. Meddele prokura og spesialfullmakter.
5. Fremlegge årsregnskap og beretning.
6. Avgi innstilling til generalforsamlingen om vedtektsendringer.
7. Fastsette administrerende direktørs lønn.

§ 11 Selskapets firma tegnes av styrets leder, administrerende direktør eller av to styremedlemmer i fellesskap.

§ 12 Administrerende direktør har den daglige ledelse av selskapet og dets virksomhet i samsvar med instruks fastsatt av styret og godkjent av representantskapet.

KAP. IV – REPRESENTANTSKAPET

§ 13 Representantskapet består av tolv medlemmer og fire varamedlemmer. Representantskapet bør være allsidig sammensatt, slik at de forskjellige distrikter og interessegrupper som berøres av selskapets virksomhet, så vidt mulig er representert. Medlem av styret kan ikke være medlem av representantskapet.

Ett av representantskapets medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte i selskapet. For dette

medlem skal det velges ett personlig varamedlem. De øvrige medlemmer og varamedlemmer velges av generalforsamlingen.

Representantskapets medlemmer velges for 2 år. En tredjedel av medlemmene trer ut hvert år. De aksjonærvalgte medlemmer velges for to år. Minst en tredjedel av medlemmene er på valg hvert år. Etter første året er en tredjedel av medlemmene på valg etter loddtrekning. Representantskapet velger leder og nestleder blant sine medlemmer. Valgene gjelder for 1 år.

§ 14 Representantskapet sammenkalles av lederen og har møte minst en gang i året og ellers når lederen finner det nødvendig eller når det kreves av styret, kontrollkomitéen eller minst to av representantskapets medlemmer. Innkallingen skal angi de saker som skal behandles.

Styret, kontrollkomitéen og revisor innkalles til representantskapets møter. Om ikke representantskapet for det enkelte tilfellet bestemmer noe annet, har styret og kontrollkomitéens medlemmer rett til å være til stede på representantskapets møter med tale- og forslagsrett.

Representantskapet er vedtaksført når minst 2/3 av medlemmene eller varamedlemmene er til stede. Er det nødvendige antall medlemmer ikke til stede, skal det innkalles til nytt representantskapsmøte. Dette er da beslutningsdyktig når mer enn halvdel av medlemmene er til stede.

Som representantskapets vedtak gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for, dog må

de som stemmer for vedtaket utgjøre mer enn en tredjedel av samtlige medlemmer. Ved stemmelikhet gjør møteleders stemme utslaget.

§ 15 Representantskapet skal føre tilsyn med at selskapets formål fremmes i samsvar med lov, vedtekter og generalforsamlingens og representantskapets vedtak.

Representantskapet skal:

1. Ansette administrerende direktør, og godkjenne instruks for administrerende direktør fastsatt av styret.
2. Velge statsautorisert revisor.
3. Avgi uttalelse til generalforsamlingen om styrets forslag til resultatregnskap og balanse, herunder eventuelt konsernresultatregnskap og konsernbalanse og styrets forslag til anvendelse av overskudd eller dekning av tap.
4. Gjennomgå beretninger fra styret, revisor og kontrollkomitéen.
5. Vedta instruks for kontrollkomitéen.
6. Avgi uttalelse i saker som vedkommer selskapet og som forelegges det av styret eller kontrollkomitéen.

KAP. V – GENERALFORSAMLINGEN

§16 Ordinær generalforsamling avholdes innen utgangen av juni måned.

Ekstraordinær generalforsamling skal holdes når aksjeeiere som representerer minst en tidel av aksjekapitalen, to medlemmer av representantskapet, styret, kontrollkomitéen eller selskapets revisor krever det.

Generalforsamlingen innkalles av styret.

I den ordinære generalforsamling skal følgende spørsmål behandles:

1. Godkjenning av årsregnskapet og årsberetningen, herunder anvendelse av overskudd eller dekning av underskudd og utdeling av utbytte.
2. Fastsetting av godtgjørelse for representantskapets og styrets medlemmer, medlemmer av kontrollkomitéen og revisor.
3. Valg av medlemmer og varamedlemmer til kontrollkomitéen i samsvar med vedtektenes § 17.
4. Behandle andre saker som er nevnt i innkallingen eller som etter lov eller vedtekter hører under generalforsamlingen.

KAP. VI – KONTROLLKOMITÉEN

§ 17 Kontrollkomitéen består av tre medlemmer og ett varamedlem som velges av generalforsamlingen. Ett medlem skal tilfredsstille de krav som stilles til dommere etter lov av 13. august 1915 om domstolene, § 54, 2. ledd. Valget av dette medlem må godkjennes av Kredittilsynet.

Styremedlem, varamedlem til styret, revisor eller ansatt i selskapet kan ikke velges til medlem eller varamedlem av kontrollkomitéen. Heller ikke kan det velges noen som er umyndig eller som står i samarbeids-, underordnings- eller avhengighetsforhold til, eller er gift med, eller i rett opp- eller nedadstigende linje eller i første sidelinje er beslektet med eller besvogret med styremedlem, revisor eller overordnet tjenestemann i selskapet. Heller ikke kan det velges noen hvis bo er under konkursbehandling, akkordforhandling eller privat administrasjon. Inntrer forhold som gjør at vedkommende ikke lenger er valgbar, trer han ut av kontrollkomitéen.

Kontrollkomitéens medlemmer velges for to år. Kontrollkomitéen velger leder og nestleder blant sine medlemmer.

Kontrollkomitéen skal føre tilsyn med selskapets virksomhet, herunder styrets disposisjoner, og blant annet påse at virksomheten drives i samsvar med lov og vedtekter.

Kontrollkomitéen møter så ofte som det anses påkrevet for å kunne sikre et effektivt tilsyn. Den skal føre en av Kredittilsynet autorisert protokoll over sine forhandlinger, og skal hvert år gi melding til representantskapet, generalforsamlingen og Kredittilsynet om sitt arbeid.

KAP. VII – REVISOR

§ 18 Selskapets revisor skal være statsautorisert, og velges av representantskapet.

Revisjonsberetning skal avgis minst to uker forut for det representantskapsmøtet hvor regnskapet skal behandles.

KAP. VIII

§ 19 Selskapet skaffer seg utlånsmidler ved utstedelse av obligasjoner, sertifikater eller andre former for gjeldsbevis eller ved inngåelse av låneavtaler.

§ 20 Lån bevilges bare til kommuner, fylkeskommuner, interkommunale selskaper og andre selskaper som utfører kommunale oppgaver enten mot kommunal garanti, statlig garanti eller annen betryggende sikkerhet. Selskapet kan påta seg andre oppgaver som naturlig hører sammen med selskapets virksomhet.

§ 21 Styret fastsetter de til enhver tid gjeldende vilkår for utlånene.

§ 22 Selskapets kapitalisering og finansforvaltning skal være betryggende i forhold til selskapets

virksomhet og forenlig med selskapets målsetting om høyest mulig kredittverdighet.

KAP. IX – ÅRSOPPGJØR

§ 23 Regnskapsåret følger kalenderåret.

For hvert regnskapsår avgir styret årsregnskap og årsberetning.

Minst en måned forut for den ordinære generalforsamling skal årsregnskapet stilles til rådighet for revisor. Det reviderte årsregnskapet og årsberetningen skal gjennomgås av kontrollkomitéen og representantskapet før det forelegges for generalforsamlingen.

Generalforsamlingen godkjenner årsregnskapet og årsberetningen senest innen utgangen av juni måned.

Senest en uke etter at generalforsamlingen har godkjent årsregnskapet, skal styret sende det til kunngjøring.

KAP. X – ALDERSGRENSE

§ 24 Aldersgrensen for selskapets administrerende direktør er 65 år.

KAP. XI – IKRAFTTREDEN

§ 25 Disse vedtektene trer i kraft den dag de er godkjent av Kongen.

KAP. XII – VEDTEKTSENDRINGER

§ 26 Vedtektene kan ikke endres senere uten godkjenning av Kongen.

Kommunalbankens tillitsvalgte

STYRET

Else Bugge Fougner, styreleder

Høyesterettsadvokat og partner i advokatfirmaet Hjort DA, hvor hun også er styreleder. Justisminister 1989-90. Styreleder i Norsk Lotteridrift ASA og styremedlem i Norsk Rikskringkasting AS. Hun har også styreverv i flere andre norske selskaper og institusjoner.

Per N. Hagen, styrets nestleder

Bonde. Statssekretær i Kommunal- og regionaldepartementet 1989-90 og 1997-99. Ordfører i Tynset 1972-87. Tidligere medlem av Hedmark fylkesting og fylkesutvalg, leder av Stortingets kontrollutvalg for de hemmelige tjenester. Diverse verv i styrer, råd og utvalg, styremedlem i SIVA, styreleder i Østlendingen AS og Daldata AS, samt en del forretningsvirksomhet.

Unni Skaar Jahren

Rådmann i Askim kommune. Skaar Jahren er sivilagronom, med videreutdanning i økonomi og planlegging. Hun har lang erfaring fra forskjellige lederstillinger i kommuner og fylkesmannsembetet, samt fra styreverv i privat virksomhet.

Bjørn Kristoffersen

Konsernsjef i KLP siden 1994. Kristoffersen er utdannet skipsingeniør og siviløkonom. Han har tidligere hatt lederjobber i Aker og Storebrand. Han kom til KLP i 1994.

Annette Nielsen

Leder for Kommunalbankens depot- og oppgjørsenhet. Nielsen er høyskolekandidat fra Handelshøyskolen BI Oslo med spesialisering i depot- og kredittjuss.

Olav Rune Øverland

Daglig leder og partner i Wassum Investment Consulting AS. Øverland er siviløkonom, sosialøkonom og autorisert finansanalytiker (AFA). Tidligere har han vært adm. direktør for Skandia Kapitalforvaltning ASA, banksjef i DnB PrivatBank og analysesjef i DnB Markets.

Petter Skouen

Adm. direktør. Siviløkonom. Skouen har innehatt en rekke lederstillinger i bank og finans nasjonalt og internasjonalt, deriblant i Christiania Bank og Kreditkasse, Oslo og

Luxembourg, Nordiske Investeringsbanken, Helsinki, Hambros Bank Ltd, London, Midland Montagu AS, Oslo. Han begynte i Norges Kommunalbank i 1992 og fra og med 1998 har han vært administrerende direktør i Kommunalbanken.

REPRESENTANTSKAPET

- *Oddvar Flæte*, fylkesmann, Sogn og Fjordane fylke, leder
- *Anne Katrine Slungård*, ordfører, Trondheim kommune, nestleder
- *Thor Bernstrøm*, avdelingsdirektør, Kommunal- og regionaldepartementet
- *May Griff Bye*, spesialrådgiver, Sør-Varanger kommune
- *Kristine Falkgård*, leder langsiktige innlån, ansattes representant
- *Trond Lesjø*, rådmann, Østre Toten kommune
- *Gerd Opdal*, rådmann, Vindafjord kommune
- *Kjell Pettersen*, rådmann, Nittedal kommune
- *Harald Røed*, oppvekstsjef, Fjell kommune
- *Ragnhild Skjerveggen*, rektor, Voss
- *Anne Stenhammer*, utdanningsdirektør, Statens utdanningskontor i Nordland
- *Arne Øren*, fylkesordfører, Østfold fylkeskommune

VARAMEDLEMMER TIL REPRESENTANTSKAPET

- *Elisabeth Enger*, rådmann, Bærum kommune
- *Asbjørn Gundersen*, administrasjonssjef, Kommunalbanken, ansattes representant
- *Christine Hjortland*, avdelingsdirektør, Kommunal- og regionaldepartementet
- *Nils R. Sandal*, fylkesordfører, Sogn og Fjordane fylke
- *Roy Waage*, ordfører, Skjervøy kommune

KONTROLLKOMITÉEN

- *Aage Rundberget*, lagmann, Frostating lagmannsrett, leder
- *Britt Lund*, rådmann, Hjartdal kommune
- *Svein Blix*, rådmann, Bodø kommune

REVISOR

- Ernst & Young AS
Tor Steinfeldt-Foss, statsautorisert revisor

Kommunalbankens ansatte

LEDELSEN

Petter Skouen, adm direktør

21 50 20 10 • petter.skouen@kommunalbanken.no

Helge Salseng, utlåndirektør

21 50 20 50 • helge.salseng@kommunalbanken.no

Thomas Møller, finansdirektør

21 50 20 41 • thomas.moeller@kommunalbanken.no

UTLÅN

Marit Ødegård, ass. utlåndirektør

21 50 20 52 • marit.odegard@kommunalbanken.no

Jostein Aksdal, finansrådgiver

21 50 20 53 • jostein.aksdal@kommunalbanken.no

Børge Daviknes, finansrådgiver

21 50 20 54 • boerge.daviknes@kommunalbanken.no

Christin Holmbø Kanden, finansrådgiver

21 50 20 51

christin.holmboe.kanden@kommunalbanken.no

Tor Christian Hansen, rådgivningsjef

21 50 20 11 • tor.christian.hansen@kommunalbanken.no

Torill Lund, utlånskonsulent

21 50 20 37 • torill.lund@kommunalbanken.no

Sissel Johnsen Lie, informasjonskonsulent

21 50 20 15 • sissel.johnsen.lie@kommunalbanken.no

Hilde Fagerslett, informasjonskonsulent

21 50 20 16 • hilde.fagerslett@kommunalbanken.no

FINANS

Siv Felling Galligani, finanssjef

21 50 20 45 • siv.galligani@kommunalbanken.no

Kristine Falkgård, leder langsiktige innlån

21 50 20 42 • kristine.falkgaard@kommunalbanken.no

Cato Gaustad, senior porteføljeforvalter

2150 20 43 • cato.gaustad@kommunalbanken.no

Andreas Sørbye, porteføljeforvalter

21 50 20 44 • andreas.sorbye@kommunalbanken.no

Martine Mills Hagen, internasjonal opplåning

21 50 20 82 • martine.mills.hagen@kommunalbanken.no

DEPOT OG OPPGJØR

Annette Nielsen, leder depot og oppgjør

2150 20 60 • annette.nielsen@kommunalbanken.no

Kristin Lorentzen, std.ft. seksjonssjef

21 50 20 36 • kristin.lorentzen@kommunalbanken.no

Åse Kristensen, depotkonsulent

21 50 20 62 • aase.kristensen@kommunalbanken.no

Anita S. Kullberg, depotkonsulent

21 50 20 22 • anita.kullberg@kommunalbanken.no

Tove Storberget, porteføljeadministrasjon

21 50 20 59 • tove.storberget@kommunalbanken.no

REGNSKAP

Bjørn Ove Nyvik, økonomisjef

21 50 20 30 • bjorn.ove.nyvik@kommunalbanken.no

Espen Gluva, regnskapskonsulent

21 50 20 31 • espen.gluva@kommunalbanken.no

Jorunn Svae, regnskapskonsulent

21 50 20 32 • jorunn.svae@kommunalbanken.no

CONTROLLER/MIDDLE OFFICE

Ove G. Bjerkan, financial controller

21 50 20 33 • ove.bjerkan@kommunalbanken.no

Bengt Johansen, controller

21 50 20 46 • bengt.johansen@kommunalbanken.no

Martin Spillum, analytiker

21 50 20 24 • martin.spillum@kommunalbanken.no

IT

Ingebjørg Heggedal, IT-ansvarlig

21 50 20 29 • ingebjorg.heggedal@kommunalbanken.no

Roger Solmyr, driftsansvarlig

21 50 20 28 • roger.solmyr@kommunalbanken.no

Knut Andresen, IT-konsulent

21 50 20 26 • knut.andresen@kommunalbanken.no

ADMINISTRASJON

Asbjørn Gundersen, administrasjonssjef

21 50 20 21 • asbjorn.gundersen@kommunalbanken.no

Majken Danielsen, arkivkonsulent

21 50 20 25 • majken.danielsen@kommunalbanken.no

Aud Holm, resepsjonist

21 50 20 24 • aud.holm@kommunalbanken.no

Ord og uttrykk

Arbitrasje

Kjøp eller salg av et finansielt instrument i et marked med et nesten samtidig kjøp eller salg i et annet marked for å oppnå gevinst gjennom kursforskjeller. Betegnelsen kan også brukes om opptak av lån i et marked for omdanning eller bruk i et annet marked.

Basispunkt

Et basispunkt tilsvarer 1/100 av 1 %, altså 0,01 %. Kalles også rentepunkt.

BIS-vekting

Bank of International Settlements (BIS) har gitt retningslinjer for hvordan låntagere skal risikovektes. Retningslinjene er tatt inn i de fleste lands finanslovgivning. Vektingen angir hvor mye egenkapital banker og andre finansinstitusjoner må stille bak hvert enkelt utlån. Skalaen for vektingen går fra 0 til 100 prosent. I Norge er staten vektet med 0 prosent, kommuner og banker med 20 prosent og industriselskaper og andre bedrifter med 100 prosent. Egenkapitalen som en bank må stille bak hvert enkelt utlån er ifølge norsk finanslovgivning på åtte prosent ved full risikovekting. Med en risikovekting på 20 prosent blir egenkapitalandelen på bare 20 prosent av dette, altså 1,6 prosent. For et lån på ti millioner kroner til en industribedrift kreves det dermed en egenkapitalavsetning på 800.000 kroner, mens det for et tilsvarende lån til en kommune bare må settes av 160.000 kroner. Dette bidrar til at en kommune kan oppnå gunstigere lånebetingelser enn en industribedrift.

Derivat

Verdipapir som er utledet av et eller flere andre finansielle instrumenter hvor verdipapirets verdi bestemmes av – på engelsk: derives from, hentes fra – kursutviklingen på de underliggende instrumenter. Eksempler på derivater er opsjoner, futures, swapper og FRA.

Futures

Avtale mellom to parter om å kjøpe eller selge et underliggende verdipapir til en bestemt pris på et bestemt tidspunkt. Futures blir handlet gjennom børs, og tap og gevinst gjennom verdiendringer gjøres opp daglig. Motpartrisikoen forbundet med futures er derfor meget begrenset.

FRA - fremtidig renteavtale

En bindende kontrakt hvor to parter avtaler en rentesats for en definert periode i fremtiden, som starter på en avtalt dato og gjelder et avtalt nominelt beløp.

Kapitaldekning

Et måltall på hvor stor andel av en banks risikovektede eiendeler som er finansiert med ansvarlig kapital (se over om BIS-vekting).

LIBOR

London Inter Bank Offered Rate. Renten på kortsiktige plasseringer eller innskudd mellom banker som opererer i London. Renten defineres for de fleste større valutaer, blant annet amerikanske dollar, euro, engelske pund og japanske yen.

Motpartrisiko / kredittrisiko

Risiko for at motparten ikke vil holde sin del av en finansiell avtale.

NIBOR

Norwegian Inter Bank Offered Rate. Renten på kortsiktige lån i kroner mellom banker. Dette er den mest benyttede referanserenten i det norske markedet. Finnes som 1-12 måneders renter, med 3 måneders rente som den mest benyttede referanserente. Beregnes daglig på bakgrunn av renter

som stilles av landets ledende banker. NIBOR-renten utgjør et gjennomsnitt av disse etter at høyeste og laveste rente er trukket fra. På grunn av svært god kredittkvalitet kan norske kommuner i perioder oppnå lån i Kommunalbanken som er priset til NIBOR minus en presentsats.

Obligasjon

Kan kort defineres som et bevis på at man har lånt ut penger. Dette beviset er et verdipapir som kan omsettes. Mer presist definert: Fritt omsettelig rentebærende verdipapir med opprinnelig løpetid over et år som utstedes i forbindelse med låneopptak. Obligasjonslån kan oppstas av stat, kommuner, næringsliv og finansinstitusjoner (ikke forsikringsselskaper).

Rating

En vurdering av en låntagers kredittverdighet utført av et ratingbyrå. De mest anerkjente byråene er Standard & Poor's og Moody's Investors Service. Gjør at den enkelte investor slipper å foreta egen kredittvurdering. Mange investorer benytter også slike ratinger som supplement til egen kredittvurdering i forbindelse med finansielle investeringer.

Refinansieringsrisiko

Risikoen for at man ikke får refinansiert lån ved forfall eller må betale en relativt sett høyere rente enn normalt for å refinansiere forfall.

Rentedager

Definerer hvordan rentebeløpet skal utregnes med hensyn til antall dager i et år. Med 360/360 (obligasjoner, fastrentelån) regnes det 30 dager pr måned. Med 365/365 (sertifikater, p.t.-lån) regnes det på vanlig kalenderbasis. Med 365/360 (NIBOR-lån) regnes det fem rentedager mer pr år enn ved 360/360.

Renterisiko

Oppstår dersom det ikke er samsvar mellom rentebindingen på innlån, utlån og likviditet. Kommunalbankens renterisiko dekkes med FRA-kontrakter, renteswapavtaler og handel med statsobligasjoner og futures på statsobligasjoner.

Sertifikat

Lån med fast rente og løpetid kortere enn 12 måneder. Fungerer i praksis på samme måte som en obligasjon, med et litt annet regelverk. Utstedes i Norge av staten, banker, finansieringsselskaper og private bedrifter.

Swapavtale

Kontrakt der to parter avtaler bytte av betalingsstrømmer, basert på et nominelt beløp i en spesifisert periode. Ved renteswap byttes rentebetingelser på det nominelle beløpet og ved valutaswap byttes det valuta. Ved valutaswap av et lån byttes også forpliktelsene til renteinntekter i den enkelte valuta. Et mye brukt begrep ved renteswapper er basiswap. Dette innebærer at det byttes en flytende rente (f.eks. NIBOR) med en annen flytende rente i en og samme valuta.

Valutatermin

En avtale om kjøp eller salg av et bestemt valutabeløp på et fremtidig tidspunkt til en fastsatt kurs. En terminkontrakt medfører ingen inn- eller utbetaling før forfall og innebærer derfor motpartrisiko, samt administrativ risiko.

Volatilitet

Et mål på renterisiko. Defineres som endringen i markedsværdien av et rentebærende instrument ved en endring i renten på 1 prosentpoeng.

“Statens målsetting i forhold til Kommunalbanken er den samme som den har vært gjennom bankens 75-årige historie:

Banken skal bidra til å gi kommuner og fylkeskommuner lån til en lavest mulig pris. Etter min vurdering kan dette bare skje gjennom at det er best mulig konkurranse også i dette markedet. Dette er i samsvar med regjeringens generelle konkurransepolitikk.

Mitt inntrykk er at Kommunalbanken bidrar til denne konkurransen på en svært god måte.”

*Statssekretær Anders J. H. Eira i Kommunal- og regionaldepartemenet
i hovedtalen under Kommunalbankens 75 års jubileum i Oslo 30. august 2002.*

Kommunalbanken AS

Munkedamsveien 45, Postboks 1210 Vika, 0110 Oslo, telefon: 21 50 20 00, telefaks: 21 50 20 01

www.kommunalbanken.no